

Publicació
de Rosa Sensat

Desembre 2001

PERSPECTIVA ESCOLAR 260

Escola, biblioteca i ciutadania

Per una escola infantil
i primària
més assossegada

Cerca d'informació
a Internet

Desembre 2001

P E R S P E C T I V A
E S C O L A R 2 6 0

Edició i Administració:

Associació de Mestres Rosa Sensat.
Av. de les Drassanes, 3 • Tel. 934 817 373
Fax: 933 017 550 • 08001 Barcelona
E-mail: pescolar@rosasensat.org

Consell de Redacció:

Josep Callís, Antoni Domènech,
Dolors Freixenet, Quim Làzaro, Marta Mata,
Elena Noguera, Joan Pagès,
Antoni Poch, Maria Torres

Directora:

Carme Tomàs

Directora adjunta:

Mercè Comas

Secretària de Redacció:

Carme Suaz.

Disseny gràfic:

Vilaseca/Altarriba

Coberta:

Jordi Lascorz

Composició i muntatge:

Núria Hortal, Inge Trowsky

Dibuixos:

Werner Thöni

Fotòlits:

SerGraDi, S. L.

Impressió:

Romanyà-Valls

Subscripcions i distribució llibreries:

Associació de Mestres Rosa Sensat

Dipòsit legal:

B. 2090-1975-ISSN: 0210-2331

Subscripció anual:

Preu soci: 41,60 euros. Preu no soci: 46,25 euros.
P.V.P. 5,15 euros.

Editorial:

Leis noves 1

Monogràfic:

Escola, biblioteca i ciutadania.

Com integrar i interpretar la informació.

Artur Noguerol 2

Llegir. *Teresa Duran* 10

La biblioteca escolar en la societat
de la informació i del coneixement.

Jordi Quintana Albalat 18

La biblioteca de l'escola: un recurs només
per millorar el projecte educatiu o fins
i tot per reforçar la democràcia?

Jaume Gibert, Dolors Rius
i *Assumpció Lisson* 25

Comentaris al Manifest de la UNESCO
sobre la biblioteca escolar. *Pere Darder* 35

Associacions de biblioteques escolars
de l'Estat. 43

Bibliografia sobre biblioteques escolars.
Biblioteca Rosa Sensat 56

Escola:

Fer de mestre.

Per una escola infantil i primària més
assossegada. *Pilar Gayà i Trullenque* 64

Noves tecnologies.

Cerca d'informació a Internet: Qualitat
i optimització dels resultats.

Marta Fuentes Agustí 72

Novetats:

Harry Potter torna a volar.

Pere Martí i Bertran 80

Altres novetats bibliogràfiques. 83

Avaluació de materials multimèdia. 85

El racó dels navegants. Nadala. 88

Senderi. 90

Cartellera. 92

R O S
S E N
S A T

Amb el suport de:

Lleis noves

Arran del debat i de la contestació majoritària de les universitats i dels universitaris a la Llei Orgànica d'Universitats elaborada per la Sra. Ministra d'Educació, Pilar del Castillo, i aprovada pel Parlament espanyol amb els vots del PP, Coalició Canària i Convergència i Unió, es diu que la Sra. Ministra va fer un comentari més o menys com aquest: «Si la Llei de caça no es discuteix amb els conills, per què la Llei d'Universitats s'ha de discutir amb els universitaris?». El raonament de la Sra. Ministra és d'una lògica aclaparadora. L'únic inconvenient és que ni els universitaris ni les universitàries són conills, ni els conills, si fossin universitaris, acceptarien de grat les paraules de la Ministra. Però, ja res no ens estranya de la Sra. Pilar del Castillo.

La Llei d'Universitats és un primer pas dels canvis que patirà el sistema educatiu espanyol i il·lustra una manera de fer pròpia de la dreta que, d'altra banda, ja s'ha posat de manifest en el debat sobre l'ensenyament de la història i de les humanitats, en el tancament dels currículums de l'ESO i dels batxillerats que es va fer en el darrer Consell de Ministres del 2000, així com en els esborranys de la Llei de la formació professional i la Llei de la qualitat que s'han pogut conèixer.

Per què, ens preguntem, estem assistint al retorn d'una política educativa tan reaccionària? Sens dubte, perquè la dreta, que es confessa molt poc intervencionista en termes econòmics i de mercat, no vol renunciar a la capacitat de decidir i intervenir en les polítiques socials i, en concret, en l'educació. A la Universitat, ha estat prou evident l'escàs suport de la seva política i el distanciament entre les autoritats universitàries —els rectors i les rectores— i les autoritats ministerials. En l'ensenyament obligatori ja coneixem les seves primeres concrecions en el camp curricular. La proposta de la Ministra comporta la recuperació de competències fins ara traspassades a les Comunitats autònomes i als centres i al professorat. Es poden desenvolupar més els currículums del que ja els ha desenvolupat el Ministeri?; què queda a les autoritats educatives autonòmiques, als centres i al professorat?

Amb qui i amb quants professionals està consultant els canvis que vol introduir al segon cicle de l'ESO per classificar l'alumnat segons les seves competències cognitives i del seu estatus social?; amb qui i amb quantes persones afectades està elaborant les seves propostes sobre la llei de qualitat?

Els dirigents de Convergència i Unió es veu que sí, que han estat consultats, i no els ha costat gaire cedir a les pressions. Afirmen que no els acaba d'agradar aquesta llei, però hi han votat a favor per patriotisme, ja que malgrat tot, diuen, aquesta serà una bona llei per a Catalunya, encara que no ho sigui per a les seves universitats. Quins beneficis pot portar a Catalunya una llei tan contestada per tota la comunitat universitària catalana?

Des de *Perspectiva Escolar* volem fer una crida a tots els sectors educatius per estar a l'aguait davant dels canvis que la Sra. Ministra i els seus adjunts, amb aquest estil «dialogant» que els caracteritza, tenen previst tirar endavant. Si els universitaris i les universitàries, tot i ser conills amb pedigrí no han estat escoltats ni consultats, ho serem els mestres i les mestres quan es reformi l'educació primària?; ho serà el professorat de secundària quan es canviï l'ESO, el batxillerat i la formació professional?; ho seran els pares i les mares, i l'alumnat? No és bo que la política educativa d'un país s'imposi i no sigui el resultat d'un diàleg i d'un consens democràtic.

2 Escola, biblioteca i ciutadania

«Si creiem en la necessitat de construcció dels coneixements, a la biblioteca no es pot anar simplement a «captar» la informació que hi ha. Tornem-ho a dir: no es tracta de l'acumulació de les informacions, sinó que cal seleccionar, organitzar i integrar per poder transformar aquesta informació en coneixements. Aquestes tasques de cap manera no es poden resoldre només individualment.»

Com integrar i interpretar la informació

Artur

Noguerol

Departament de
Didàctica de la
Llengua i la Literatura
de la UAB

Som ja al segle XXI i els professionals de l'ensenyament es qüestionen l'adequació de les seves propostes educatives a les demandes de la societat (de fet sempre s'ha de fer, el canvi de mil·lenni, però, pot ser una bona excusa i motiu per fer-ho).

Precisament en aquest qüestionament hi té un paper fonamental allò que es coneix com a «continguts de l'ensenyament» i, més en concret, aquells que en el llenguatge de la LOGSE es van classificar com a «conceptuals», és a dir, tot allò relacionat amb els fets, conceptes o sistemes conceptuals que estructuraven el «coneixement del món».

La nostra societat ha canviat fortament en aquest àmbit i l'escola ha perdut el seu paper predominant, gairebé exclusiu, de transmissora de coneixements, paper que ha estat assumit fonamentalment pels diferents mitjans de comunicació social i, sobretot, per la utilització que aquests mitjans estan fent de les noves tecnologies.

Aquest fet cal relacionar-lo directament amb una constatació: no es concep en aquests moments un centre escolar que no tingui una biblioteca, i moltes de les tasques escolars es planegen tenint en compte el seu ús. Els coneixements no els pot «transmetre» el mestre a l'aula; cal que faciliti al seu alumnat les vies de recerca de la

informació que trobarà en la vida social. La biblioteca representa clarament aquesta sortida a l'exterior.¹

Però en aquest punt ens trobem amb un problema gravíssim: sovint la biblioteca és simplement el lloc on són els llibres, més o menys ben desats, i on cal anar per trobar informacions concretes que ens calen per acabar les feines que tenen el seu lloc a l'aula. La biblioteca no ha estat pensada per a aquesta funció propedèutica de sortida a l'exterior i preparació per a la vida adulta. La biblioteca resulta, en certa manera, estranya a les activitats «fortes, importants» de l'ensenyament. És un complement, sovint sense relació directa amb el que es fa a les aules. Cal plantejar-se seriosament quina funció ha de tenir la biblioteca dintre els objectius del projecte educatiu del centre, per planificar adequadament què cal fer a/amb la biblioteca.

Aquesta és la primera part de la qüestió. Mirem la segona, que n'és complementària i que ens pot donar altres paràmetres del problema global.

En un decàleg sobre les competències per sobreviure² en el segle XXI es parla de la recerca de la informació com una de les bàsiques per a qualsevol ciutadà del nostre temps. Aquesta competència significa no solament saber on i com trobar-la sinó com seleccionar la pertinent i com integrar-la en els nous coneixements que construeix la persona. En aquest punt, justament, se situa la funció de la biblioteca en l'ensenyament escolar.

Situació escolar:

- Profe! Què és això del XXX?
- No saps què és XXX? Vés a la biblioteca i busca-ho.
- I com es busca?
- (El docent posa cara d'estranyesa davant el que diu l'alumne, com

1. De tota manera cal reconèixer que l'interès del professorat de molts centres topa amb el fet que l'administració educativa continua insensible pel que fa a aquest tema i, per exemple, no es estrany trobar centres amb una acceptable biblioteca que es va degradant amb els pas dels anys simplement perquè no hi ha cap responsable: el càrrec de bibliotecari/ària no està previst dintre de la plantilla dels centres docents.

2. Parlem del monogràfic de *Cuadernos de Pedagogía* de gener de 2001.

4 Escola, biblioteca i ciutadania

si digués, sembla mentida que faci aquesta pregunta) *Buscant-ho! Va, afanya't.*

Al cap d'una estona torna el noi a la classe i diu al mestre:

- No entenc res del que diu el diccionari.
- Doncs, torna a buscar-ho una altra vegada –li diu el professor sense immutar-se.

Situació escolar, virtual:

- *Senyo!* On busco la informació sobre XXX?
- Entra a Internet i fes una recerca amb un dels buscadors.

Al cap d'una estona:

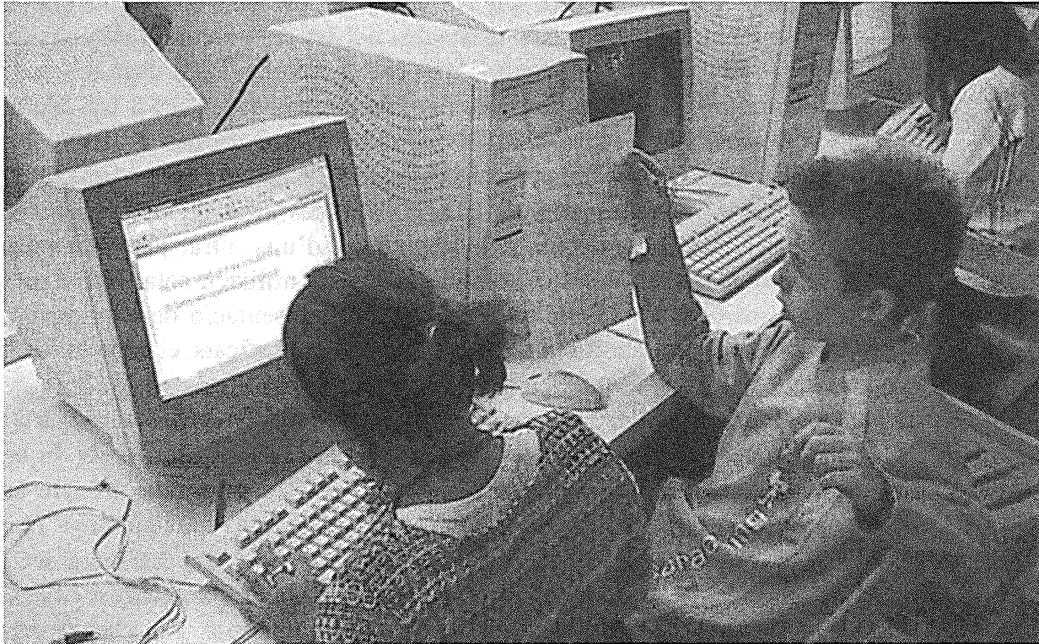
- Hi ha 400 referències, què faig?
- Selecciona el text i copia'l amb control més la lletra C i després l'enganxes amb control i la lletra V.

L'alumna arronsa les espatlles i comença a copiar i enganxar.

Dies després, quan la mestra corregeix els treballs, diu als companys del centre:

- Sembla mentida. Aquests nois solament saben copiar al peu de la lletra. Els treballs són un desastre, no han sabut organitzar la informació.

Quantes vegades no hem vist i viscut situacions semblants als nostres centres? Ens queixem de les mancances que el nostre alumnat té en el camp de la lectura, però no organitzem adequadament les accions docents que possibiliten el desenvolupament de les habilitats lectores necessàries. D'una banda, cada vegada resulta més impensable una escola sense biblioteca i, en canvi, no és estrany trobar biblioteques amb un funcionament molt deficient o bé del tot allunyat de la resta de les tasques escolars. S'exigeix de l'alumnat la recerca d'informació, però ningú no els ensenya ni a buscar ni a seleccionar ni a integrar adequadament aquesta informació en el conjunt de coneixements.

Cal que els projectes exigeixin anar a la biblioteca. (Foto: Hèctor Casanova)

En la nova societat del coneixement és ben evident que cal un nou plantejament de l'enfocament dels continguts de l'ensenyament. Això voldrà dir una nova manera de repartir les funcions escolars (aquí cal situar el paper de la biblioteca escolar com a eina educativa) i, per una altra banda, quina mena d'activitats escolars caldrà dissenyar per fer possible que l'alumnat aprengui a construir coneixements i no solament a obtenir informacions.

Evidentment, la magnitud de les qüestions que acabem de citar no es pot abordar convenientment en quatre pàgines, però sí que es poden dibuixar les línies bàsiques que ajudin a la reflexió sobre la realitat i a trobar claus de solució que facin més coherents les activitats docents del professorat. Comencem plantejant-nos *què han d'aprendre* els infants; després, *com* aprenen, per concloure amb *quina mena d'organització de les tasques escolars*, i el paper que hi fa la biblioteca, per fer possibles les accions que seran necessàries per resoldre les deficiències que es donen en la resposta a les necessitats de la participació en la nostra societat.

6 Escola, biblioteca i ciutadania

Si es reflexiona sobre *què cal aprendre*, cal tenir en compte que hi ha unes noves exigències derivades del fet de les configuracions de la societat de la informació.³ Això cal interpretar-lo en dues línies de treball: d'una banda: perquè les noves tecnologies estan introduint codificacions cada vegada més complexes que arriben a afectar les estructures lingüístiques, com passa amb els textos⁴ que apareixen en les pàgines d'Internet o als CD-ROM, eines a les quals tenen accés nous i noves cada vegada més petits. I d'una altra, perquè en les codificacions de les diferents ciències no s'utilitzen solament signes lingüístics, sinó que hi ha sistemes de representació de cap manera «naturals» ni transparents respecte als seus significats, el coneixement dels quals és requisit previ per entendre els fenòmens propis de cadascuna d'elles, per això algú parla que cal ensenyar a parlar «ciència»⁵ (o el «cienciès», el «matemàtiques»...). I, finalment, hi ha encara una altra consideració que cal fer: les informacions que es produeixen en qualsevol camp d'aprenentatge canvien amb una velocitat que impossibilita el recull d'uns continguts «inmutables i bàsics». Ara no es tracta d'emmagatzemar aquests continguts bàsics, sinó de saber adaptar-se a les noves situacions i poder trobar ràpidament els elements necessaris en cada situació.

Molts professors s'han queixat que la reforma ha creat alumnes que tenen poca resistència davant els grans discursos escolars. Cal preguntar-se: la reforma o les exigències del que és aprendre i, més en concret, del que és aprendre per a la societat del segle XXI? Precisem una mica més aquesta idea: fins fa relativament poc temps, és a dir, fins a l'aparició de la ràdio i els diaris, la informació que arribava a una persona en un dia podia ser processada sencera amb una certa facilitat. Normalment, l'única font d'informació eren les paraules més o menys codificades de les persones que hi havia al voltant de l'aprenent. Això volia dir que la necessitat de tria de la informació era molt reduïda, les habilitats que es necessitaven per a un bon aprenentatge quedaven fortament centrades al voltant de la capacitat de percepció i retenció del que havia arribat a una persona. Però amb la presència dels

3. A. R. Bartolomé. «Sociedad del conocimiento, sociedad de la información, escuela». A *Textos*, núm. 24, 2000: 13-28.

4. S. Contin. «Internautas del idioma: ¿Cómo desarrollar la competencia hipertextual en los adolescentes?». A *Textos*, núm. 59, 2000.

5. J. L. Lemke. *Aprender a hablar ciencia*. Barcelona: Paidós, 1997.

diferents mitjans de comunicació va sorgir un problema: la persona humana rebia cada vegada més informació i s'ha anat fent impossible processar-la tota (es diu que Sòcrates va processar durant tota la seva vida la informació que arriba als ulls de qualsevol persona del nostre temps en una hora). De fet, és una mena d'absurd allò d'estar al dia de la informació, fins i tot sovint ho és si es pensa en un àmbit molt concret i restringit. Si això és cert, vol dir que l'estudiant d'avui no pot reduir el camp de les seves habilitats a la percepció i retenció: li cal com a prioritària la capacitat de recerca i tria de la informació. Qui té més informació no és qui és més capaç; qui té la informació més pertinent, sí. Això vol dir que el que és necessari és saber «llegir» d'una manera diferent: saber on cal anar a buscar la informació; tenir clars els objectius per donar prioritat a un element de la informació o a un altre; saber identificar els índexs que ajudaran a trobar la informació més rellevant; saber relacionar els diferents elements que es van trobant...

Si ara passem a pensar sobre *com s'aprèn*, ens trobem amb el fet que ensenyar aquestes habilitats és, de fet, ensenyar a pensar, és a dir, possibilitar l'aprenentatge de les eines perquè l'alumnat aprengui a aprendre.⁶ L'aprenentatge dels continguts curriculars es dona globalment i no es pot pretendre ensenyar conceptes sense tenir en compte els procediments i les actituds que els fan possibles. De fet, el professorat sempre planteja els conceptes amb uns determinats procediments d'aprenentatge, però, a més, cal possibilitar una gran varietat de procediments, tot atenent el procés d'aprenentatge,⁷ i reconèixer que els alumnes tenen diversitat d'estils d'aprenentatge i que cal possibilitar els desenvolupament personal d'aquests diferents estils.

Quan en la proposta de la reforma es parla del constructivisme com a base estructuradora, hi ha dues maneres d'entendre aquesta frase. L'una, com a la simple declaració de principis psicològics per part de qui ha de dirigir el canvi. És una cosa interessant però prescindible. També podem llegir-ho com a presa de posició davant del que és aprendre, i això és molt important per al professorat. El canvi clau de

6. J. Jorba; E. Casellas: *La regulació i autoregulació dels aprenentatges*. Bellaterra: ICE de la UAB, 1996.

7. A. Noguerol. *Les tècniques d'aprenentatge i estudi. Aprendre a l'aula*. Barcelona: Graó, 1989 (actualment només és accessible la versió castellana del 1995).

la reforma és l'acceptació que els coneixements no es transmeten ni són hàbits que es van forçant des de l'exterior, sinó que l'aprenent té un paper clau en el procés que consisteix a «construir» aquests aprenentatges.⁸ A més, en aquest principi cal tenir en compte una de les bases d'aquesta construcció que pren com a referència el pensament de Vigotski: el que és construcció interior de la persona esdevé tal perquè abans ha estat compartit socialment (és a dir, l'*interpsicològic* com a origen de l'*intrapicògic*).

Admetre aquest principi significa un gir molt important en el paper que té el professorat en l'aprenentatge de l'alumnat i *quina mena d'organització* han de tenir *les tasques escolars*. Ensenyar no és fer aprendre (transmetre coneixements de qualsevol mena): ensenyar és fer possible l'aprenentatge; és crear les situacions que provoquen l'activitat mental que produirà l'aprenentatge.⁹ A més, aquestes situacions no es poden reduir a situacions aïllades, cal tenir en compte la necessària interacció que mostrarà els elements que, interioritzats, construiran els diferents aprenentatges. El professorat és un guia, actiu i crític, però només guia, el qui aprèn és l'alumne.

Per tant, per aconseguir les finalitats educatives tal com les hem descrit fins aquí no es pot pensar només en la programació d'activitats puntuals de lectura per ensenyar una a una aquestes habilitats (fer-ho és no haver entès quin és el canvi que s'ha produït, quan a més molts d'aquests aprenentatges són impossibles, no es poden ensenyar). Si es vol aconseguir que l'alumnat domini tots aquests continguts, cal situar la funció del professorat en el terreny del disseny d'activitats globals que exigeixin, per a la seva resolució, activitats de recerca, selecció i organització de la informació perquè sigui possible la seva transmissió. En la realització d'aquestes activitats, s'han de possibilitar les interaccions de l'alumnat perquè sigui possible que a través d'aquestes interaccions entre els aprenents i amb els adults puguin anar desenvolupant les habilitats necessàries.

En aquest àmbit, se situa la utilització de la biblioteca. Cal que els

8. N. Mercer. *La construcción guiada del conocimiento. El habla de profesoras y alumnos*. Barcelona: Paidós, 1997.

9. J. Hernández; M. Ventura. *La organización del currículum por proyectos de trabajo*. Barcelona: ICE UB/Graó, 1992.

projectes exigeixin anar a la biblioteca. Però aquesta exigència comporta que la biblioteca estigui preparada per complir aquesta funció. En primer lloc, perquè la biblioteca ha de ser realment una «mediateca» on es recullin les fonts d'informació que l'alumnat pot consultar en les activitats «extraescolars». A més, com que hi ha una sèrie de codis que s'utilitzen a les biblioteques per poder organitzar adequadament els materials que hi ha, caldrà que es faci la previsió de com s'ensenyaran aquests codis per tal que l'alumnat sàpiga com trobar la informació. I també caldrà pensar com s'haurà d'ajudar en les tasques de recerca de la informació.

Però si creiem en la necessitat de construcció dels coneixements, a la biblioteca no es pot anar simplement a «captar» la informació que hi ha. Tornem-ho a dir: no es tracta de l'acumulació de les informacions, sinó que cal seleccionar, organitzar i integrar per poder transformar aquesta informació en coneixements. Aquestes tasques de cap manera no es poden resoldre només individualment. Com mostra Vigotski, cal la interacció per poder fer possible la interiorització adequada dels coneixements. Aquesta interacció cal introduir-la ja a la biblioteca i fer que des de la biblioteca a la classe hi hagi un continu anar i tornar que doni coherència a totes les tasques que es van fent al centre. Això vol dir que qui porta la biblioteca escolar és un docent (especialitzat, evidentment) la tasca del qual no es redueix a les seves relacions amb l'alumnat, sinó que té un paper fonamental en l'organització del centre i de les tasques escolars.

«Els llibres, doncs, m'han permès establir els lligams entre passat, present i futur; entre realitat i ficció; entre utopia i repulsió; i sobretot, entre el meu singular context psíquic i físic i el context general, global, i m'han ajudat també a relativitzar, relacionar, imaginar, abstraure, projectar, etc., funcions que són ben essencials per al desenvolupament harmònic de la ment.»

Llegir

Teresa Duran

Tinc el privilegi d'haver nascut en una casa atapeïda de llibres i d'haver anat a una escola amb biblioteca escolar. El mot «privilegi» no l'empro perquè sí. Ara que han passat més de cinquanta anys del meu naixement i més de quaranta des de la meva fitxa de lectora a la biblioteca escolar, encara sembla mentida l'abast del meu privilegi. Quantes generacions i escolars tan barcelonins –i renuncio a parlar-ne a escala mundial– com jo no han gaudit mai d'aquesta sort? Per tant, em sento obligada a glossar els beneficis del meu privilegi i a reclamar-lo per a tothom, ara i aquí.

Reconec que no sóc una persona d'ingressos econòmics assegurats i estables, ni una persona guapa i famosa, ni una persona que hagi aportat grans coses a la humanitat. I que, per tant, el meu privilegi pot no ser vist amb bons ulls dins els paràmetres usuals d'estimació. Però he de reconèixer també que tot el que sé, he sabut o sabré, i que tot el que faig, he fet o faré, prové o reverteix –en un percentatge sobreabundant i difícil de calcular– sobre els llibres i els lectors.

Ja abans de poder descodificar l'alfabet sabia que els llibres contenien imatges i històries per les quals el món, en la seva doble vessant de realitat i possibilitat, esdevenia el meu territori, i el que era encara millor, que aquest era un món ple d'aventura, fascinació i

informació. *Babar* em va permetre identificar-me amb els elefants d'una manera força diferent de com ho feia l'engabiad elefant del zoo. Cap princesa de la revista *Hola* ha pogut suplir encara la meva imatge de princesa extreta d'una humil il·lustració de la rondalla *La gata blanca* fet per J. Sánchez Tena.

Amb els gravats anatòmics de Leonardo da Vinci vaig aprendre d'on havia sortit jo, gràcies a la meva mare, i llegint l'Èxode a escola vaig poder comparar la versió escrita i la versió filmada per Cecil B. De Mille del pas del mar Roig. Entre Junceda i Folch i Torres em va ser més fàcil comprendre com havia estat l'entorn social i econòmic de la masia pairal de la meva àvia, i Pearl S. Buck em va fer somiar una Xina que no era ben bé com la dels còmics, tal com poc després Alan Paton em va fer conèixer la crueltat i la injustícia de l'Apartheid, etc. (m'aturo aquí, perquè *Plora, pàtria estimada* va ser el darrer llibre que vaig treure de la biblioteca de l'escola).

Els llibres, doncs, m'han permès establir els lligams entre passat, present i futur; entre realitat i ficció; entre utopia i repulsió; i sobretot, entre el meu singular context psíquic i físic i el context general, global, i m'han ajudat també a relativitzar, relacionar, imaginar, abstraure, projectar, etc., funcions que són ben essencials per al desenvolupament harmònic de la ment. I a situar la posició del meu «jo» en el món, del meu concret particular respecte a allò plural i còsmic. Per la precisió he d'aclarir que aquesta relació no me l'han permesa tant els llibres en ells mateixos –mers objectes corporis– com la lectura.

Sóc el que sóc –i ja he dit que no sóc res de l'altre món– pel privilegi de la lectura. I em pregunto: seria el que sóc sense els llibres? No dic pas que no, però certament la meva memòria seria més minsa del que és ara. I cal recórrer a la memòria per a qualsevol activitat humana, tant si correspon a una activitat lúdica, intel·lectual o mecànica, en la mesura que la memòria és a la base de la nostra intel·ligència.

Seria el que sóc si hagués desenvolupat els meus coneixements només amb imatges? No dic pas que no, ja que el cinema i la televisió representen també un paper molt fonamental en la meva formació. Però segurament el meu lèxic i la meva capacitat de comunicació verbal se n'haurien ressentit, i aleshores s'hauria produït una descompensació entre el meu estatus de receptor i el meu estatus de

12 Escola, biblioteca i ciutadania

transmissor. De què serviria que poguéssim rebre qualsevol informació si ens anul·laven totalment o en part la capacitat de retransmetre-la amb el mitjà que tenim més al nostre abast, el llenguatge, que és, justament, l'eina que dóna forma al nostre pensament i que fa de la persona un ens singular?

Jo, ja ho he dit, he estat molt afortunada. Vaig néixer en una llar on els llibres eren tot el nostre patrimoni. Un patrimoni que l'època va permetre complementar amb la imatge: el cine i la televisió van créixer i desenvolupar-se a mesura que creixia i em desenvolupava jo. De manera que el meu privilegi lector va ser i ha estat multiplicat per la tecnologia. El que més em dol és que el meu privilegi de lectora no sigui el de tots.

La lectura, que el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans defineix com a «acció de llegir» i, en una segona i més actualitzada accepció, com a «*restitució dels senyals enregistrats en un suport, a fi d'obtenir la informació en la forma inicial*», és, evidentment, una activitat i, com a tal, es troba subjecta a un procés d'aprenentatge. Procés que porta al desenvolupament progressiu i gratificant d'una competència humana, amb incidència individual i col·lectiva dins la història i el marc sociocultural.

Sempre segons el mateix diccionari, llegir equival a «*distingir, comprendre allò que és figurat per qualssevol signes gràfics*», però cal encara observar i analitzar com i per què la ment humana du a terme aquesta activitat, i la seva repercussió en un aprenentatge individual, comunicatiu i sociabilitzador.

Per l'activitat de la lectura, el subjecte obté informació dels signes. I si bé tradicionalment s'entén per lectura l'obtenció i comprensió de la informació continguda en els signes alfabètics, res no impedeix centrar la nostra atenció en altres tipus de lectures, la informació de les quals és emmagatzemada sota altres signes. Sempre que una persona es mostri competent en l'obtenció d'informació, ens trobarem amb una persona capaç de comunicar-se, adientment, amb la seva cultura.

Qualsevol signe, natural o artificial, estimula i alimenta les nostres capacitats cognitives, cosa que fa del nostre món un ens intel·ligible, malgrat la seva enorme complexitat. I, el que és més, aquesta

Seria el que sóc sense els llibres? (Foto: Sílvia Soler - El Prat de Llobregat)

intel·ligibilitat té dues accepcions igualment remarcables: d'una banda, la intel·ligibilitat d'aquests signes ens «fa» intel·ligents; d'altra banda, la nostra intel·ligència «fa» la intel·ligibilitat del signe.

Els signes gràfics –text/il·lustració– que caracteritzen el llibre poden englobar-se dins l'esfera de la imatge. Aleshores, cal parar atenció a la pregunta: com ens arriba la imatge? Pregunta que té una resposta simple: per la vista. Però cal tenir en compte que la vista és, també, selectiva: malgrat que es percep tot, no es veu tot. J. A. Marina assenyaleta com aquesta capacitat selectiva de la visió és la que fa, de la intel·ligència humana, una intel·ligència *lliure*. Una intel·ligència visual que no està seleccionant només aquells estímuls que ens són necessaris per a la supervivència, pròpia de l'agudesa i estratègia visual del regne animal, sinó una intel·ligència que malgrat fer factible la selecció visual que ens permet sobreviure com a espècie, fa possible, a més a més, veure allò que ens resulta *strictu sensu* innecessari, i acumular-ho dins la memòria per fer-ne, a través de combinacions

14 Escola, biblioteca i ciutadania

noves, creadores, el material bàsic de noves experimentacions, cognicions, conductes, opcions intel·ligibles...

L'infant que neix dins el si de la nostra societat es trobarà immers en un món cultural complex. El seu entorn familiar i social desplegarà estratègies de comunicació per establir contacte amb l'infant. I, al seu torn, l'infant farà, pas a pas, un aprenentatge eficaç per inserir-se, comunicativament, dins del seu entorn.

Aquest aprenentatge pot englobar-se dins l'anomenada *pedagogia de la comunicació*. A partir del que s'ha dit fins ara es podria entendre el llibre infantil com una eina excepcional per a l'entrenament i l'assoliment de les màximes i específiques funcions intel·ligents de la persona. Dotada aquesta d'unes bases neurofisiològiques i d'unes activitats reflexes automàtiques, allò que distingeix l'ésser humà d'altres espècies és, sobretot, la singularitat de la seva ment. Una ment dotada d'una memòria i d'una intel·ligència molt especial. I assenyalem, perquè ens sembla totalment necessari, que en el cas de l'ésser humà, hi ha sinonímia –si més no en la mecànica de les seves activitats– entre aquests conceptes. Intel·ligència i memòria van de bracet en el desenvolupament de les seves respectives activitats, possibilitats i opcions. Operen amb interdependència. Es retroalimenten i projecten de manera interrelacionada. Donen lloc a una activitat perspícua.

Encara hi ha més: la memòria i la intel·ligència s'aprenen. Caldria inventar un verb per poder dir que «s'interaprenen». I aquestes activitats, memòria i intel·ligència, són les que s'exerceixen i exerciten, fonamentalment, amb la lectura, a través d'un vehicle transitiu entre elles, la imaginació, que gairebé és també sinònim seu, i factòtum del verb llegir.

Aleshores, podríem arribar a formular una possible redefinició de la lectura: *la lectura esdevindria aquella facultat ineludiblement humana que posaria contínuament en situació dialèctica el passat (retenció) i el futur (protenció), a través de la percepció perspícua d'un present que es manifesta a través dels signes de la comunicació diferida.*

Aquesta activitat lectora ha motivat les recents teories de la recepció literària. Un d'aquests teòrics, Gilles Thèrien (1990), presenta la lec-

tura (de textos) com una activitat mental i social complexa, que es desenvolupa i complementa en diferents direccions: com un fet que implica, simultàniament, cinc processos diferents i complementaris:

- **Un procés neurofisiològic.** En primer lloc, la lectura seria un acte concret, observable, basat en facultats ben definides de la persona. Llegir seria, abans de qualsevol anàlisi dels continguts, una operació de percepció, identificació i memorització dels signes.

- **Un procés cognitiu.** Un cop percebuts i desxifrats els signes, el lector intenta comprendre quin seria el significat cognitiu que oculta aquella grafia. La conversió de mots i grups de paraules en elements de significació representa un esforç important d'abstracció, que implicaria una competència.

- **Un procés afectiu.** L'atractiu de la lectura respondria, sobretot, a les emocions que suscita. Si la recepció del text es basa en les capacitats reflexives de la persona, cal dir que estaria igualment basada –i potser sobretot– en les seves capacitats afectives. Les emocions són, justament, el fonament del principi d'identificació, motor essencial de la literatura de ficció o creació.

- **Un procés argumentatiu.** Qualsevol text seria sempre analitzable com a discurs valoratiu, és a dir, com a presa de postura ideològica de l'autor sobre la realitat i la humanitat. Sigui quin sigui el tipus d'argumentació de l'autor, el lector pren sempre una posició respecte a aquesta argumentació (a favor, en contra o indiferent). I pot passar a l'acció assumint o rebutjant, amb diferents nivells de repercussió social, l'argumentació desenvolupada per l'autor.

- **Un procés cultural.** El sentit que es trauria d'una lectura

Si sabrà mai el discipulo?

(reaccionant davant els arguments proposats, davant el joc dels punts de vista narratius, davant la història) ocuparia immediatament un lloc dins el context cultural on evoluciona cada lector. Així és com tota lectura interactua amb la cultura i els esquemes dominants d'un medi i d'una època. La lectura afirmaria la seva dimensió simbòlica balançant els models de l'imaginari col·lectiu. I és així com la lectura s'afirmaria com a part integrant i determinant d'una cultura.

El més important és que, ara per ara, no es coneix cap altra activitat duta a terme per l'ésser humà que posi en joc, simultàniament i complementàriament, tots aquests processos que impliquen l'ull (procés neurofisiològic), la ment (procés cognitiu) i l'emotivitat (procés afectiu) de cadascú, sumats a la dialèctica (procés argumentatiu) i a la cultura (procés cultural) que fan de la persona un ens social. No n'hi ha d'altra que sintetitzi tan bé el que som i cal que siguem com a persones.

I el més greu és que aquesta única, prodigiosa, excelsa activitat de la lectura no tingui encara prioritat dins el si de la nostra societat.

Per aprendre a llegir i a escriure es van crear les escoles fa milers d'anys. A poc a poc, molt a poc a poc, però molt positivament, l'escola s'ha anat democratitzant, a fi que l'aprenentatge de la mecànica de descodificació alfabètica deixés de ser el privilegi d'uns pocs, per ser el dret de tothom.

Ara bé, si un cop apresada la mecànica de la descodificació dels signes alfabètics, l'accés a la lectura es topa amb la barrera del cost econòmic que l'objecte llibre representa (i aquí també cal dir que el cost econòmic d'un llibre al segle XXI és infinitament inferior en equivalència al cost que representava un llibre a l'edat mitjana, perquè també la indústria editorial ha contribuït a la democratització del saber), l'escola no deu estar abocant l'infant a una cultura de consum plena de barreres econòmiques?

En aquest camp, la biblioteca hi té un paper determinant.

És fàcil establir una relació entre els països més avançats i el nombre de biblioteques públiques de les quals disposen els seus habitants, respecte als països més endarrerits. En quin lloc hem de situar el nostre

país? Certament, no pas entre els primers. Afortunadament, tampoc entre els darrers... encara.

Però sí que estariem entre els caps de cua pel que fa a les biblioteques escolars. La seva absència provoca que la biblioteca pública es vegi obligada a complir funcions de suplència excessives, dutes a terme per uns bibliotecaris més abnegats i voluntariosos que especialitzats en les característiques del que cal que sigui la biblioteca d'un centre pedagògic.

La biblioteca pública és, ha de ser i pot ser, el far de la cultura que requereix una comunitat. És per això que la biblioteca pública esdevé cada cop més la mediateca del barri o del poble.

La biblioteca escolar a Catalunya és, ha de ser i pot ser el far de la informació que requereix la comunitat educativa. El lloc on la informació s'absorbeix, es contrasta, s'elabora cognitivament. La llei, si més no, ho preveu així. Però –ai, las!– que lluny és encara aquesta llei de la realitat!

I com és present en el record la «meva» biblioteca de l'escola! Com augmenta el meu privilegi en la mesura que em consta que quaranta anys després que jo hi tingués accés, el nombre de biblioteques escolars continua sent ínfim respecte de l'augment d'infants escolaritzats i respecte de la multiplicació per milers del nombre de llibres i documents que la indústria posa a l'abast dels infants d'avui!

El meu privilegi no em fa més orgullosa, ans al contrari, més conscient del deure moral de reclamar, insistentment, redundantment, ara i aquí, que aquest privilegi es faci extensiu a tothom ara mateix, per tal que el meu deixi ben aviat de ser un privilegi, perquè, de fet, només –i no és pas poc!– és un dret. El dret que tenen tots els infants del món, tots els escolars catalans, a accedir a la lectura. El meu voldria que fos un prec coercitiu que s'ha de sumar al de tots els col·laboradors d'aquestes pàgines. I em dol la temença que si el nostre prec no s'escolta és perquè les orelles dels qui l'han d'atendre corresponen a una ment que no sap «llegir». Que així no sigui.

«La nova biblioteca escolar, la “bibliodocumEDIATECA” ha de ser un magatzem ordenat i selectiu d’informació, un servei d’accés i consulta a fonts tangibles i intangibles –en línia–, un servei facilitador de la recuperació d’informació, un entorn adequat per aprendre, un entorn idoni per a l’aplicació de procediments informacionals, per a l’aplicació d’estratègies intel·ligents de tractament d’informació.»

La biblioteca escolar en la societat de la informació i del coneixement

**Jordi Quintana
Albalat**

Universitat de Barcelona

No crec que a aquestes alçades calgui justificar el perquè de la importància de les biblioteques escolars. Tant les múltiples experiències dutes a terme, com les realitats mostrades, com els fonaments teòrics educatius, psicopedagògics i bibliodocumetalistes en són motius prou evidents.

A més, alguns dels trets més representatius de la societat en què estem immersos i immerses, la societat de la informació i del coneixement, com són l’existència de gran quantitat d’informació, la seva extensa ubicació i distribució, i la capacitat de digitalització d’aquesta distribució, fet que permet la unificació de suports amb independència del seu tipus –textual o alfanumèrica, sonora i visual o gràfica–, i la facilitat de transmissió, fan que l’existència de biblioteques escolars a tots els centres educatius sigui una necessitat imperiosa.

A l’alumnat d’avui, que viurà, treballarà i gaudirà en el demà, li és imprescindible accedir a la informació i a la cultura, li és imprescindible comunicar-se i li és imprescindible desenvolupar el que s’anomenen competències en tecnologies de la informació.

Competències que no han de ser pas enteses com quelcom

merament instrumental, sinó que han de recollir les dimensions verbals, factuais i cognitives del coneixement d'aquestes tecnologies, els procedimentals de les destreses d'usar-les i aplicar-les, i els de la consciència dels efectes que tenen i poden tenir, de manera que són, i al mateix temps, un conjunt de competències cognitives, instrumentals i actitudinals, i de competències socials i comunicacionals que impliquen un coneixement en l'acció, una reflexió en la acció i una reflexió sobre l'acció.

Quina biblioteca escolar?

Potser el que sí que és cert és que en aquest oceà d'informació que ens envolta, les biblioteques escolars han de canviar una mica la seva concepció i funció –encara no estan reconegudes ni implantades i ja parlem de canviar-les!. De ser «dipòsits» de llibres i de documents en suport paper, passen a ser «dipòsits» de llibres i de documents en suport paper, magnètic o digital, que comparteixen la predominància dels documents textuais i visuals fixos, amb els documents sonors, visuals en moviment, etc.

Les biblioteques, de tenir només documents tangibles, passen a ser també centres d'accés i descàrrega de documents intangibles; de ser la gairebé exclusiva font d'informació, a ser un node més en la Xarxa; de ser centres de consulta, lectura i préstec, a, sense deixar-ho de ser, esdevenir centres de cerca i d'aprenentatge, orientadors i suggeridors de fonts d'informació, i centres de garantia de la qualitat dels continguts; de disposar de materials unisensorials –llibre/vista–, a disposar-ne de plurisensorials (vídeo/vista i oïda, multimèdia/vista, oïda i tacte); de disposar de materials unidireccionals (llibre → lector/a), a disposar-ne de bidireccionals i interactius (multimèdia «usuari/ària), etcètera.

És en certa manera inconcebible que les escoles del segle XXI –i quan dic XXI no em refereixo a les de nova construcció, sinó també les construïdes al XX o al XIX encara en funcionament– no tinguin encara una biblioteca escolar, o si voleu una bibliomèdia, o una bibliodocumedia, o un centre d'informació, documentació i lectura.¹

1. Com també comença a ser preocupant que els centres educatius no estiguin cablejats, que no tinguin punt de connexió a totes les aules i espais, que disposin de

20 Escola, biblioteca i ciutadania

Una biblioteca amb llibres, amb cintes vídeos –suport provisional!–, magnetoscòpis i monitors, i amb CD musicals, amb ordinadors connectats en xarxa i a la Xarxa per cercar informació, amb CD-ROM i DVD, amb ordinadors per consultar-los, etc.

Aquesta nova biblioteca escolar –i manllevo el nom a Assumpció Lisson, Concepció Martínez i altres– és el lloc idoni on, a més de tot el que fa referència a la lectura, es pugui focalitzar el treball necessari perquè l'alumnat esdevingui competent en les abans esmentades competències cognitives, instrumentals i actitudinals en tecnologies de la informació.

Cada vegada és menys important saber molt –per sort!–, però contràriament cada vegada és més important saber cercar el que es necessita o interessa –la informació–, tenir la possibilitat d'accedir-hi –l'accessibilitat–, saber com recuperar-la –descarregar-la–, i sobretot saber com processar-la, analitzar-la i usar-la –els procediments informacionals.

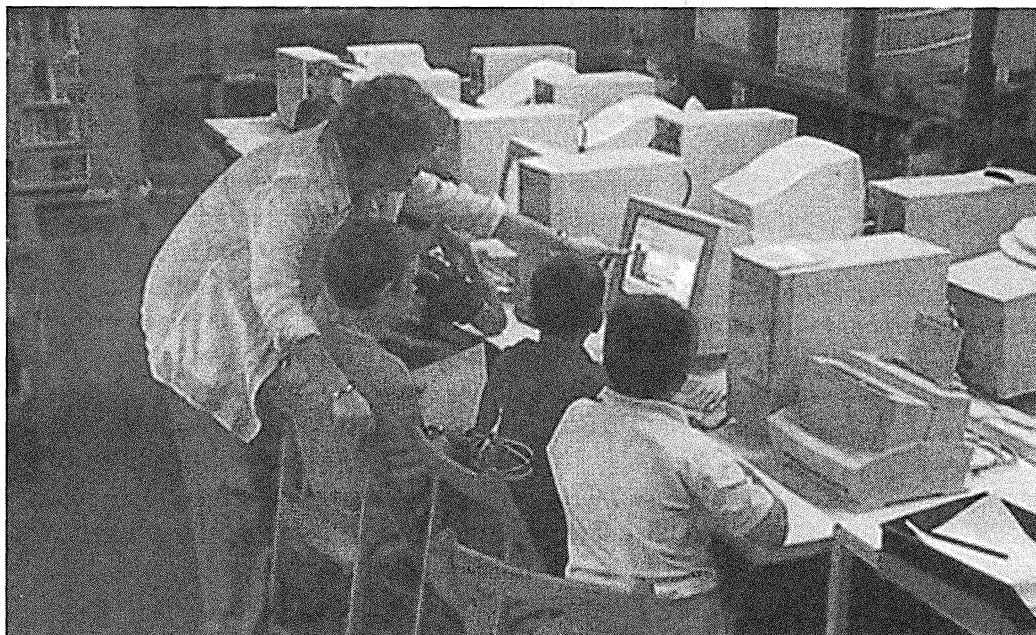
La nova biblioteca escolar, la «bibliodocumedioteca» ha de ser un magatzem ordenat i selectiu d'informació, un servei d'accés i consulta a fonts tangibles i intangibles –en línia–, un servei facilitador de la recuperació d'informació, un entorn adequat per aprendre, un entorn idoni per a l'aplicació de procediments informacionals, per a l'aplicació d'estratègies intel·ligents de tractament d'informació.

Aquestes estratègies s'han de treballar de manera coordinada i planificada en totes les àrees curriculars i eixos transversals de tots els nivells educatius, tant a les aules de classe, com a les d'ordinadors,² als laboratoris... i a les biblioteques.

I és la persona responsable de la biblioteca escolar qui, en el seu doble vessant de biblioteca –lectura i informació–, i escolar/educació

tan pocs ordinadors, perifèrics i programes, i que no tinguin autonomia de compra i diversificació.

2. És paradoxal que encara s'anomenin aules d'informàtica els espais on estan instal·lats els ordinadors, quan la veritat és que gairebé mai es fa informàtica –i se n'ha de fer–, sinó que aquesta activitat s'usa com a recurs. El terme aula d'ordinadors potser és més adequat, tot i que més que una aula és un espai d'ordinadors on es treballen o poden treballar totes les àrees curriculars i altres coses.

És imprescindible desenvolupar el que s'anomenen tecnologies de la informació. (Foto: Hèctor Casanova)

–tècnica i plaer de la lectura, i formació i accés a continguts i a la cultura–, pot coordinar i assessorar el projecte de treball d'aquests procediments informacionals al centre educatiu.

Informació i coneixement

En general, s'observa una confusió, de vegades intencionada, entre informació i coneixement, quan en realitat són dues coses ben diferents encara que interrelacionades. Per informació podem entendre un conjunt de dades ordenades, sovint amb una intenció concreta, que es pot mostrar, emetre o transmetre.

El coneixement és l'assimilació i integració personal de la informació rebuda o localitzada, i per tant el construeix cada persona amb la seva activitat i interacció amb l'entorn. Als llibres, als multimèdia i als webs hi ha informació. Els i les mestres tenen coneixements culturals, però només poden transmetre informació al seu alumnat.

22 Escola, biblioteca i ciutadania

A les biblioteques hi ha i es pot accedir a informació, però aquesta informació no servirà de res a l'alumnat, si no hi té accés, si desconeix el mitjà, els codis i els formats, i si no sap com cercar-la, recuperar-la, processar-la i usar-la.

És l'art del mestre o mestra i el posar a l'abast de l'alumnat les anomenades ajudes psicopedagògiques, allò que pot col·laborar de manera decisiva en la transformació de la informació rebuda per l'alumnat en coneixement propi, ajudant-lo a processar-la i interpretar-la, facilitant-li la contextualització, l'atribució de significats i la reestructuració dels coneixements previs, fent de mitjancers i mitjanceres —«mitjançant»—, en les seves relacions amb la informació, amb els continguts culturals i escolars.

D'altra banda, cal reconèixer que els procediments informacionals, abans esmentats, també són una de les eines indispensables per a la transformació de la informació en coneixement.

Aquests procediments informacionals, s'organitzen en dues dimensions complementàries, interdependents i indissociables: les destreses informacionals, que engloben els processos mecànics i instrumentals de cerca i obtenció d'informació (interrogar, localitzar, seleccionar, recuperar...), i del seu processament (classificar, ordenar, organitzar...); i les competències informacionals, que es localitzen en l'àmbit dels processos cognitius i metacognitius i en el de les competències intel·lectuals d'anàlisi i interpretació d'informació (elaborar, comparar, contrastar, representar, relacionar, sintetitzar, avaluar, valorar), i d'ús i comunicació (assimilar, integrar, comunicar, aplicar, expressar, transferir, resoldre problemes...).

Aprendre amb ordinadors

Els ordinadors, els programes informàtics, la digitalització de la informació i les facilitats de comunicació i transport de les xarxes, han permès integrar en el mitjà informàtic diferents tipus d'informació. Aquest mitjà, l'informàtic, és un mitjà simbòlic i formal, dinàmic, integrador d'aspectes procedimentals i declaratius, interactiu, motivador, integrador de diferents notacions simbòliques, i permet el pas d'unes a altres (Martí, 1992 i 1993).

Aquestes característiques juntament amb la bidireccionalitat de la interacció, la plurisensorialitat de l'entorn, la seva versatilitat i adaptabilitat, l'alt nivell de motivació, etc., fan que aquest mitjà simbòlic específic, l'informàtic, pugui modificar els processos de construcció del coneixement (Gómez-Granell, Martí, *et al.*, 1997).

De fet, els ordinadors són al mateix temps eines tecnològiques i instruments culturals i psicològics que exerceixen de mitjancers cognitius. Són ajudes a l'aprenentatge, al pensament, a l'expressió..., són com pròtesis cognitives que fan de mitjanceres en la construcció de coneixements i l'atribució de significats.

És diferent aprendre escoltant que fer-ho llegint, memoritzant (si és que es pot aprendre així!), fent servir ordinadors, consultant informació en un llibre, en una enciclopèdia multimèdia o en un web, fent servir un recurs rígid o un d'interactiu, fent servir només la vista o la vista, la oïda i el tacte, alhora que es parla, etc.

Qui ensenya, i on, a tractar informació?

És clar que per tenir, per construir coneixement o saber, cal informar-se, poder accedir i tenir informació, i que per poder accedir i tenir informació, cal formar-se, com bé diuen Baró i Mañà (1993). Cal aprendre a accedir, tractar i valorar la informació, i cal que aquesta informació esdevingui coneixement.

Ara bé, qui ensenya i on, a tractar informació? Aquesta és potser la pregunta cabdal. La resposta és clara, però no simple: és tot el professorat el que ha d'ensenyar a tractar informació, de manera global i contextualitzada en les àrees curriculars.

On? A qualsevol lloc de l'escola o en les sortides, però els llocs idonis són, com ja hem dit, les aules de classe, les d'ordinadors, els laboratoris i les biblioteques –si és que n'hi ha!. Calen, però, recursos i voluntats. Recursos per part de les administracions, i voluntats per part de les administracions, dels centres i del professorat.

I sobre el com, hauríem d'entrar en temes psicològics, pedagògics, metodològics, didàctics i d'actitud del professorat, però això és un altre tema.

Referències

- BARÓ, Mònica; MAÑÀ, Teresa. *Formar-se per informar-se: propostes per a la integració de la biblioteca a l'escola*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62, 1994.
- CODINA, Lluís. *El libro digital y la www*. Madrid: Tauro, 2000.
- GÓMEZ-GRANELL, Carmen, MARTÍ, Eduardo, *et al.* «Un entorno informático integrado en el currículum de ciencias y matemáticas de ESO». A: *Cultura y Educación*, núm. 6/7, 1997, p. 133-156.
- MARTÍ, Eduardo. *Aprender con ordenadores en la escuela*. Barcelona: ICE-Universitat de Barcelona/Horsori, 1992.
- MARTÍ, Eduardo. «Aprender con ordenadores». A: *Substratum*, núm. 3, vol. 1, 1993, p. 63-80.
- QUINTANA, Jordi; VIVANCOS, Jordi. «La Tecnologia de la Informació a l'Escola». A: *Formació Bàsica per a la Reforma. Educació Primària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, Subdirecció General de Formació Permanent, 1992, p. 111-128.
- SANZ, Sílvia. «La recerca d'informació. Ús de la biblioteca com a font d'informació». A: *Perspectiva Escolar*, núm. 206, 1996, p. 27-38

«Des de la biblioteca, se segueix el treball de les classes i els professors en demanen la col·laboració. No es pot, ni és desitjable, crear unes propostes o uns projectes des de la biblioteca, al marge del ritme escolar. Cal veïllar per la integració de la biblioteca a cada etapa i cada dia.»

La biblioteca de l'escola: un recurs només per millorar el projecte educatiu o fins i tot per reforçar la democràcia?

És aquest títol un anunci per fer-se llegir o és que realment una biblioteca escolar, que és el resultat d'un treball d'equip, pot millorar el projecte d'escola, la lectura meditada i la formació de ciutadans comunicatius i participatius? Anem a pams.

L'estat de la lectura i l'escriptura

El punt de partida de l'article d'Ignacio Gómez Soto «Metamorfosis i horitzons utòpics de la lectura» es refereix al fet que l'alfabetització, al món civilitzat, ha sofert una regressió, quins són els motius i quines les conseqüències.

Les dades següents provenen d'aquest article:

En aquests últims 25 anys, sembla que s'hagi anat aturant gradualment la dinàmica de la lectura i l'escriptura als països més desenvolupats. A l'Estat espanyol, les dades són encara més preocupants.

Jaume Gibert

Dolors Rius

Des de la direcció de l'escola Costa i Llobera

Assumpció

Lisson

Responsable de la biblioteca

L'autor veu, com M. Foucault, una restricció conceptual del terme «lectura» que és conseqüència de la política dels qui dominen els mitjans de comunicació i dels qui controlen els recursos culturals, entre els quals trobem l'escola i les biblioteques. D'altra banda, hi ha una dispersió del concepte de lectura que dilueix el seu sentit com a font de saber, com a font de desenvolupament d'actituds crítiques i creativitat: només hi ha una comprensió literal del text, una lectura evasiva no instrospectiva, lectures breus, fragmentàries, «visuals», «lectura-massa»...

A l'adolescència, ja apareix la pèrdua de l'afecció a la lectura en la meitat de la població juvenil. Una de les causes més profundes d'aquesta pèrdua és la falta de consideració de la lectura com a instrument de coneixement.

Hi ha una actitud escèptica davant la consideració de la lectura com a font del coneixement, perquè es considera que altres fonts són més dignes de crèdit o més atractives. Més tard, en la joventut i en l'edat adulta, ja no es recupera la valoració de l'escrit. El retrocés de l'habilitat lectora va unit a un canvi anàleg en l'hàbit de lectura.

Tot això passa en un moment en què la lectura reflexiva és imprescindible pel fet que la comunicació està profundament mediatitzada per la tècnica i per l'exacerbada concentració de poder que domina els mitjans tècnics i les fonts d'informació. Si teniu l'oportunitat de llegir sencer l'article Gómez Soto, veureu l'abast d'aquestes afirmacions.

Tres són els punts que l'escola ha de tenir presents sobre la lectura i la cerca del coneixement

1. Si fins ara ens semblava important i bàsica la feina de crear lectors i escriptors, després dels auguris que anem veient, ara ens sembla imprescindible que l'escola, tota l'escola, es replantegi la finalitat de la lectura i els mitjans necessaris per dur els nostres alumnes a fer de la lectura «una via de realització personal i col·lectiva» (Gómez Soto, 2000).

A l'editorial de *Perspectiva Escolar* de març de 2001 llegim: «L'escolaritat obligatòria ha de garantir que tots els alumnes arribin a ser bons lectors, la qual cosa no vol dir que llegeixin molt. Aclarim-

ho. Hauran de poder fer ús de la lectura per actuar de manera adequada en els contextos en què es puguin trobar: el text escrit no els haurà de ser mai una barrera, sinó un recurs per entendre's amb els altres. A més, l'escola també ha de ser un espai compartit amb adults que llegeixen i que els ensenyen a anar a la biblioteca per entrar en contacte físic amb els llibres, per disposar de temps per fullejar obres de tota mena.»

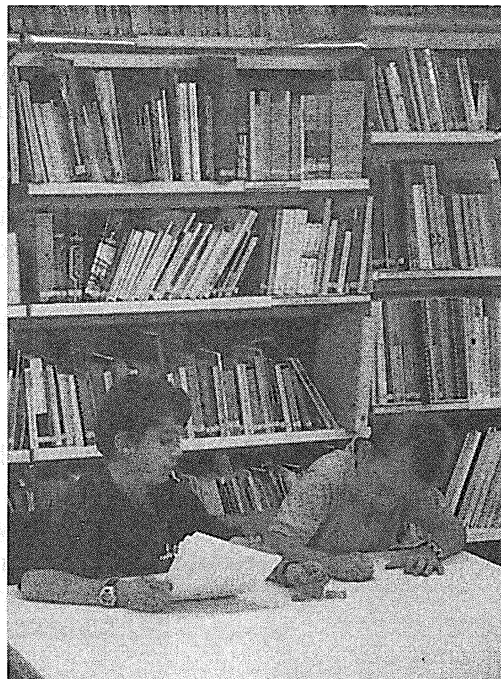
2. Els col·lectiu d'ensenyants hem de veure globalment i progressiva el fet de la lectura. «Tots els docents són corresponsables en l'ensenyament de la lectura perquè té un caràcter interdisciplinari.» (J. Serra Capellera, 1999.) Des d'aprendre a parlar i escoltar davant d'unes imatges, reconèixer un codi, comprendre la frase, comprendre un paràgraf, comprendre un document sencer, un llibre, un article, fins a saber cercar entre un grup de llibres, triar en una biblioteca o en una web, tots ells són aspectes d'una mateixa realitat, per arribar al coneixement i a la formació personal.

I cada una d'aquestes activitats no és pròpia únicament d'una edat, d'una etapa determinada, sinó que té, a cada edat escolar, uns nivells d'aprenentatge que l'alumne ha de descobrir i que el professor ha d'anar programant. És tot un procés global que els adults no hem viscut en la nostra escolaritat i que per això, a vegades, no considerem imprescindible.

Des de l'escola hem d'educar lectors que no abandonin la seva formació perquè els significaria quedar atrapats intel·lectualment o sentimentalment en el nivell de l'adolescència, lectors que aprofundeixin el pensament d'obres de qualitat, que se sentin corresponsables amb el seu entorn, que es comuniquin amb els altres ciutadans, que participin en la vida social i política.

A la carta que Artur Martorell va escriure a Pere Vergés (1938) amb motiu de

*Llegir i escriure, activitats complementàries.
(Foto: Hèctor Casanova)*

l'incendi de l'Escola del Mar, hi podem llegir: «L'Escola del Mar era més coses encara, però jo només en vull retreure una... com un dels millors elements educadors de què disposaves. Em refereixo a la Biblioteca dels alumnes..., l'amor amb què era agomboldada i el profit que en sabíeu treure. Aquells mils volums i escaig que foren el llevat de tantes relacions han desaparegut enmig de les flames devoradores...».

3. També cal recordar Foucambert (1989), quan ens diu que l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura només pot evolucionar en situacions reals, afectives i funcionals. Que llegir és una activitat dintre d'un projecte, ja sigui per decisió personal, per descobrir, per escollir o per gaudir; i que cal aprendre a anticipar-se, a posar distància, a ser crític.

Llegir i escriure no solament des de la revista d'escola, els tallers de lectura, els jocs florals i les diferents àrees o matèries, sinó aprofitant l'interès dels nois i les noies per les tecnologies de la informació i la comunicació i, tot transformant la biblioteca en mediateca, reforçar una manera d'ensenyar.

Les TIC a la biblioteca tenen grans possibilitats per individualitzar l'ensenyament

Seguint Ferrater, amb les noves tecnologies «tendrem a desplaçar la classe-conferència cap al treball individualitzat o per petits grups i l'autoaprenentatge». És difícil fer aquest canvi, perquè, com diu ell, «hi ha tensió entre els que consideren l'educació una preparació per al treball i els que la consideren com el desenvolupament integral de la persona».

La incorporació de les TIC en els processos d'ensenyament-aprenentatge poden facilitar l'adequació de les propostes als diferents ritmes, interessos, capacitats i possibilitats que manifesten els nostres alumnes. Els nous mitjans han multiplicat, per a tots, les possibilitats d'informació i d'intercanvi i l'escola és la responsable i ha de garantir que tots els nois i noies puguin arribar a dominar els nous recursos per accedir a una formació més àmplia.

Apareix un altre aspecte entre els alumnes que utilitzen la xarxa a la biblioteca: *l'increment de les seves possibilitats de desenvolupament potencial per a l'intercanvi*. No únicament pel treball en equip proposat i preparat pels professors, sinó també per la coincidència d'interessos, per la necessitat d'intercomunicació entre els adolescents, per la il·lusió de demostrar el que han après... que accelera l'aprenentatge de les possibilitats d'unes eines que, com a petits artesans, els permeten comunicar-se, construir i accedir a un món nou.

Un punt feble apareix en l'aprenentatge virtual i és de consideració. Tenim accés a la informació global, en espai i temps oberts, però es tracta d'uns continguts sense marc de referència, no seleccionats, ni organitzats i que, a més a més, ens arriben encara de manera poc clara, fragmentària, interrompuda i cara.

Algunes d'aquestes dificultats desapareixeran en poc temps, però d'altres comportaran un repte per a l'aprenentatge. Cal trobar cercadors afinats que organitzin la informació, la claredat en l'exposició, la gratuïtat, la qualitat... La selecció, l'anàlisi, el descobriment de materials de qualitat per als alumnes és un repte que demana als professionals *un treball en equip*, no ja a l'escola, sinó entre tots els educadors.

L'escola s'enfronta a un dilema greu per causa del cost econòmic i de l'esforç que representa per als mestres i professors integrar-se en aquest canvi, però és impossible aturar-se, perquè seria el mateix que anar enrera.

La lectura com a projecte d'escola

El nostre sistema educatiu té establert un projecte curricular bàsic que cada escola, a partir del seu projecte educatiu, adapta a la realitat sociocultural i acadèmica dels seus alumnes. Anteriorment, el projecte d'ensenyament-aprenentatge havia recolzat, sovint, sobre materials que caducaven, d'ús individual, aïllats, esquematitzats, amb informacions descontextualitzades..., tant per a alumnes com per a professors.

La reforma educativa converteix l'alumne en protagonista del seu aprenentatge i permet al professor prendre decisions rellevants en els

processos d'ensenyament-aprenentatge, en un context de currículum obert i flexible. Hi ha un nou concepte dels objectius i dels continguts que va més enllà d'una escola purament transmissora i localitzada exclusivament en l'aula (Castan, G., 2000).

D'acord amb aquest projecte, quina biblioteca necessitem per a l'escola?

L'escola ara pot recolzar sobre una biblioteca com a recurs i com a catapulta per al futur. El sol fet d'haver-hi una biblioteca a l'escola ja representa un element que marca els alumnes que hi compten, però cal fer-los partícips del seu funcionament perquè puguin utilitzar amb facilitat documents a d'altres biblioteques.

La biblioteca escolar, que no ha d'atraure lectors perquè ja els té, ha d'estar integrada en el projecte del centre i ha de conèixer el currículum, donar suport als professors en els seus projectes i als alumnes individualment. Promoure activitats, prop dels professors, i donar-los suport.

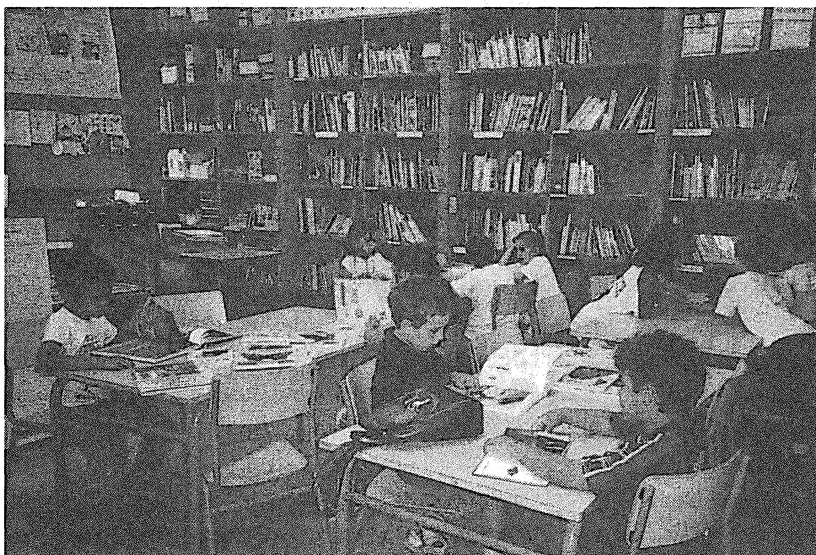
El responsable de la biblioteca escolar no pot treballar al marge de l'escola, ha d'estar integrat en l'equip i n'ha de rebre el suport. És més, cal que formi part d'un grup de treball que vetlli per la lectura que es plantegi i la seva coordinació, que promogui la selecció de materials, que atengui el volum global de la biblioteca, l'adequació de l'espai, l'equilibri horari perquè tots puguin participar-hi i accedir a una formació millor.

La biblioteca escolar, sense la participació de l'equip de professors en la seva construcció i en el seu manteniment, pot no tenir sentit. En la selecció i compra d'àlbums per al parvulari, per exemple, és imprescindible la participació del mestre, que és qui els mostra als nens, per aconseguir una tria profitosa.

A primària, l'adequació del nivell de comprensió del text triat, la relació que cal mantenir amb cada un dels alumnes, són elements canvians al llarg del curs i cal una relació continuada entre els adults.

La tria de materials i la divisió en múltiples matèries de l'última eta-

*A l'escola s'ha de disposar de temps per fullejar obres de tota mena.
(Foto: Silvia Soler - El Prat de Llobregat)*

pa de l'ensenyament obligatori i del batxillerat fa indispensable una relació constant entre el responsable de la biblioteca, els tutors i els departaments o seminaris. És aquí, en aquest marc descrit, on es pot formar tècnicament l'usuari per accedir a d'altres biblioteques. És a la secundària on han de ser més presents els professors a la biblioteca, com a lectors i facilitadors del seu funcionament. Una biblioteca escolar pot estar molt ben dotada de materials impresos i informàtics, i pot ser un centre de conflictes permanent o un lloc per mirar des de fora.

Coneixement dels nois i de les famílies

Tal com els professors coneixen els seus alumnes, el responsable de la biblioteca pot preparar-se per atendre'ls. Cal la participació en els claustres, les reunions d'etapa, el tracte continuat amb els professors i també amb els alumnes. Tenir el coneixement de quines són les capacitats que manifesten els nois i les noies respecte a la rapidesa de lectura o de comprensió de textos facilita l'intercanvi, l'orientació i la comunicació entre els nois i la biblioteca. Si aquestes dades són

presentes en el programa d'informatització de la biblioteca (Pèrgam), al costat de cada nom dels lectors, permetran orientar la tasca de potenciació de la lectura.

El programa informàtic també permet que, al final de curs, els alumnes que volen, rebin el llistat, històric, dels materials que han demanat i puguin revisar i valorar una part de les seves lectures. La biblioteca està oberta a les famílies tant per admetre la seva col·laboració com per ser utilitzada directament o a través dels seus fills. A les reunions de curs, quan es tracta de la lectura, cal parlar-hi dels objectius proposats i del que s'espera de les famílies: no un control escolar, sinó un diàleg continuat sobre la realitat, les lectures i els mitjans de comunicació.

Renovació dels materials i el seu coneixement per part dels adults

La biblioteca ha d'incrementar els seus recursos contínuament. El problema no és especialment l'econòmic, el que és bàsic és la selecció dels materials impresos; dels virtuals ja n'hem parlat. És l'equip de mestres i professors junt amb les famílies o agrupant-se amb d'altres col·lectius els qui han de triar davant el flux continuat de materials que apareixen cada any i que difícilment poden ser valorats.

Dels llibres d'imaginació, cal valorar la qualitat literària, dels de coneixements, la científica. En aquests dos aspectes, cal ser bastant estrictes. És quasi únicament l'escola i la família les que poden donar als nois i les noies uns determinats valors, els quals han de quedar clars. La construcció d'una biblioteca al dia, seleccionada, ajustada a les possibilitats dels lectors i organitzada, continua sent la part fonamental de la biblioteca de l'escola.

Ara per ara, la biblioteca virtual no existeix, perquè Internet és un immens magatzem desorganitzat, no seleccionat, i de moment lent. Cal, d'altra banda, enfortir la qualitat de les comunicacions que estableien els nostres alumnes.

Les consideracions anteriors s'han fet generalitzant la nostra experiència en la biblioteca escolar, la qual us expliquem a continuació.

La nostra biblioteca: part del projecte educatiu

L'escola compta amb un projecte global de comprensió-expressió que es desenvolupa tant a través de les llengües com de les altres matèries. L'elaboració de treballs per part dels nois i les noies, a tots els nivells i matèries, la presència de llibres de contes, narracions i poesies com a instruments per a l'aprenentatge en l'àrea de llengua a primària i a part de la secundària, la lectura individualitzada..., recolzen en el treball de biblioteca.

Des de la biblioteca, se segueix el treball de les classes i els professors en demanen la col·laboració: tria de nous llibres de lectura, àlbums nous per a parvulari, recull de llibres d'alguns il·lustradors actuals per presentar-los als nois i les noies, participació a la revista, selecció i compra de llibres actuals sobre psicologia de l'adolescència per a pares i professors, participació a la comissió de lectura per treballar una enquesta de lectura, són algunes de les feines fetes l'últim trimestre d'aquest any a part de les que són conseqüència del funcionament d'una biblioteca amb més de trenta documents per alumne. No es pot, ni és desitjable, crear unes propostes o uns projectes des de la biblioteca, al marge del ritme escolar. Cal vetllar per la integració de la biblioteca a cada etapa i cada dia.

Coneixement de la pedagogia de l'escola

Per la biblioteca passen nois i noies de totes les edats escolars, d'infantil, primària i secundària. El tracte s'ha d'ajustar a cada grup d'edat. Cal conèixer què valora l'equip de cada etapa per saber com tractar els nois i les noies que estan a la biblioteca com a individus i no com a col·lectiu d'una classe. Cal una bona entesa entre els adults a fi de reforçar l'acord i la intervenció de les persones que no tenen un poder dissuasiu que recolza en les notes. Cal evitar la massificació i mantenir un nivell de tranquil·litat que afavoreixi el treball. D'aquí, se'n deriven un horari i algunes normes bàsiques sobre l'espai.

Tot això ens porta al títol de l'article. Sabem per experiència, i ho hem intentat mostrar, que la biblioteca escolar millora l'escola preocupada per la lectura i encamina els alumnes cap a la biblioteca pública futura. Quan això és així, és «perillós», perquè la biblioteca es torna imprescindible.

Contra la crisi crònica d'un ensenyament «que opta per la formació de consumidors sobre la formació integral del ciutadà» (Gómez Soto, 2000), cal fer realitat una societat lectora que formi persones participatives. La creació i el manteniment, a les escoles, de biblioteques que col·laboren a formar lectors reflexius, a través de la varietat de les obres de qualitat d'un mercat canviant i de la introducció en les TIC, forma ciutadans que enforteixen la democràcia.

Bibliografia citada

- Artur Martorell i Bisbal (1894-1967), Ajuntament de Barcelona, Col. «Gent de la Casa Gran», 9, Barcelona, 1995.
- CASTAN, G. «Con la biblioteconomía no basta. Hacia un centro de recursos multimedia». *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 289, març 2000).
- Leer y escribir en España: doscientos años de alfabetización*. Fundación Germán Sánchez Ruipérez, Col. «Biblioteca del libro», Madrid, 1992.
- FERRATER, G. «Lalita: En busca del aula virtual: la educación en la sociedad de la información». A: TIFFINS, J.; RAJASINGAHAN, Barcelona: Paidós, Col. «Temas de Educación», 43.
- FOUCAMBERT, Jean. *Cómo ser lector*. Barcelona: Laia, 1989 Col. «Cuadernos de Pedagogía».
- FOUCAULT, Michel. *El orden del discurso*. Barcelona: Tusquets, 1999, Col. «Fábula», 126.
- GÓMEZ SOTO, Ignacio. «Metamorfosis y horizontes utópicos de la lectura». A: *Leer en plural. 8ª Jornada de bibliotecas infantiles, juveniles y escolares*. Salamanca: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2000.
- «A l'abril, més llibres que mai» [Editorial]. A: *Perspectiva Escolar*, núm. 253, març 2001.
- PERGAM Programa d'Informàtica educativa del Departament de la Generalitat de Catalunya (PIE), 1992?
- SERRA CAPALLERA, Joan; OLLER BARNADA, Carles. *Com ensenyar a llegir a l'ESO. La lectura des d'una perspectiva interdisciplinària*. Barcelona: Rosa Sensat; Fundació Propedagògic, 1999.

«La biblioteca escolar proporciona informacions i idees i dota els estudiants de les eines per aprendre en el transcurs de la vida, fent possible que esdevinguin ciutadans responsables i participatius en una democràcia.»

Comentaris al Manifest de la UNESCO sobre la biblioteca escolar

Els documents de la UNESCO sobre temes educatius concrets tenen un interès especial per algunes de les seves característiques genèriques. Presenten la naturalesa, objectius i activitats de l'aspecte analitzat i el situen en el context més ampli, social i polític, sobre el qual repercuteixen, són també majoritàriament fruit d'un consens ampli de punts de vista diversos i, en tercer lloc, representen una proposta amb perspectives de futur.

Pere Darder

Una breu exposició del que considerem els eixos bàsics del Manifest –elaborada a partir de frases del mateix document– pot aportar informacions rellevants al monogràfic sobre la biblioteca escolar. Afegirem un comentari a cada bloc per destacar-ne alguns aspectes.

1. Importància de la biblioteca escolar

1.1. La *biblioteca escolar* és un component essencial de les estratègies a llarg termini per a l'adquisició de la lectura i l'escriptura, el desenvolupament de l'educació, l'adquisició d'informació i el desenvolupament econòmic, social i cultural. Els serveis que ofereix han de contribuir a desenvolupar l'esperit crític i a utilitzar de manera eficaç la informació en qualsevol suport i format.

1.2. La *biblioteca escolar* proporciona informacions i idees i dota els estudiants de les eines per aprendre en el transcurs de la vida, fent possible que esdevinguin ciutadans responsables i participatius en una democràcia.

La societat de la informació i el coneixement obliga a una actualització constant en relació amb els canvis que es van produint en tots els àmbits de la vida humana. L'educació s'ha de convertir en una comunicació dinàmica amb la realitat si vol contribuir a la formació de les persones i les societats. La capacitat de llegir i escriure —entendre i comunicar-se— i de cercar i fer un ús crític de la informació repercuteix essencialment en la formació personal i l'orientació de l'individu en la vida social.

Això obliga a replantejar l'educació i a incorporar en el marc de l'escola el màxim nombre d'elements culturals i la varietat de mitjans i suports de la informació, per conèixer i analitzar críticament les seves aportacions i capacitar els alumnes per al seu ús habitual.

La biblioteca escolar és el «component essencial» per al replantejament de l'educació. L'obertura cultural als documents per a l'adquisició de coneixements i a les obres del camp de la imaginació aporta idees i vivències que complementen i eixamplen els continguts acadèmics.

La capacitació per cercar la informació a partir d'un mateix i dels interessos propis permet a l'alumne equilibrar el desenvolupament de la pròpia singularitat i la socialització, totes dues necessàries, i representa una aportació indispensable per preparar-se per aprendre al llarg de la vida.

La biblioteca escolar contribueix a encarar adequadament reptes de la nova societat. Davant l'increment inabastable del coneixement, proporciona la formació per saber buscar i seleccionar críticament la informació rellevant d'acord amb les finalitats i interessos del subjecte. La diversitat de materials i de suports condueix a integrar la tradició i la modernitat, el que és local, propi de l'entorn immediat, i la globalització.

La proximitat i l'accés a la biblioteca escolar a tots el membres del

centre educatiu converteix la biblioteca escolar en un instrument privilegiat de democratització de la informació i la cultura i afavoreix el desenvolupament individual i social. Contribueix, amb tots aquests elements, a la fomació de ciutadans participatius i compromesos amb la democràcia.

2. Vinculació al centre educatiu

2.1. La biblioteca escolar, en la mesura que és escolar, ha de donar suport i facilitar la consecució dels objectius del projecte educatiu del centre i dels programes. A través de la utilització de llibres i altres recursos d'informació, tant els d'imaginació com els de coneixement, com impresos i electrònics, i tant d'accés directe com d'accés remot, es complementen i s'enriqueixen els llibres de text, els materials docents i els mètodes pedagògics.

2.2. Cal formular una política de la biblioteca escolar que defineixi els objectius, les prioritats i els serveis d'acord amb el projecte educatiu.

2.3. El membre de l'equip escolar qualificat professionalment per planificar i fer funcionar la biblioteca escolar en serà el responsable. Treballarà amb tots els membres de la comunitat escolar. Ha de mantenir-se contínuament al dia i perfeccionar la seva formació.

2.4. Cal assegurar la cooperació amb el professorat, els òrgans de direcció, l'administració i les famílies.

L'escola, com a unitat educativa bàsica, organitza tots els seus efectius i els coordina d'acord amb els objectius proposats, que es concreten en el seu projecte educatiu. La gestió, els mètodes, els recursos i les diverses activitats contribueixen conjuntament a orientar l'educació dels alumnes i l'actuació dels membres de la comunitat per a la realització del projecte. Cada un dels elements adquireix sentit en la mesura que s'articula amb el conjunt.

La biblioteca escolar, un component molt ric en possibilitats, complirà les seves funcions i contribuirà a la tasca del centre educatiu si dóna suport i facilita la consecució dels objectius del projecte, de la mateixa manera que passa amb els altres factors. Com aquests, la seva

participació no s'esgota en l'àmbit estricte de la biblioteca escolar, sinó que comporta la intervenció en la millora global dels objectius del projecte.

L'especificitat de la biblioteca escolar, i la seva complexitat, exigeixen que no vagi a remolc de les demandes puntuals dels membres del centre, sinó que elabori una política concreta d'objectius i serveis que l'articuli amb les necessitats de la institució i de les persones. La vinculació dinàmica amb les activitats de conjunt encaminades a l'acompliment dels objectius de la biblioteca escolar beneficiaran la presència de la biblioteca escolar i la seva intervenció efectiva en el conjunt.

En destacar que el responsable de la biblioteca escolar ha de ser un membre de l'equip i ha de treballar amb tots els membres de la comunitat, es reforça la importància, el paper i l'estreta identificació que hi ha d'haver entre la biblioteca escolar i la institució escolar. La biblioteca escolar entesa com un afegit que es pot utilitzar o no la incapacita per fer la seves aportacions.

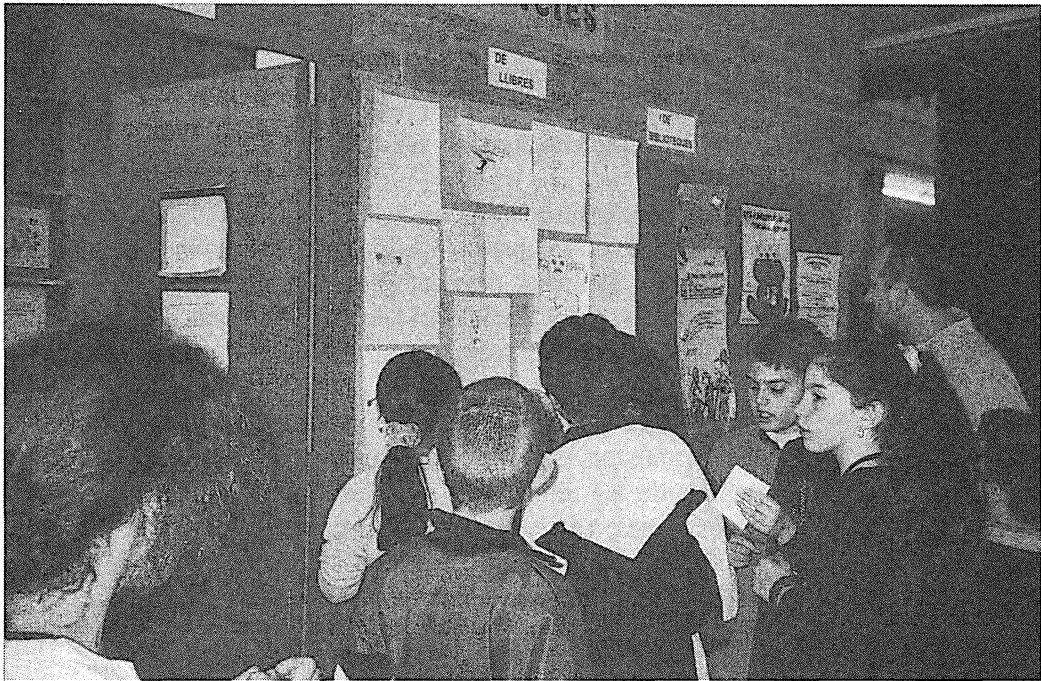
Com en tots els àmbits del centre, és indispensable la formació permanent i l'actualització constant del responsable de la biblioteca escolar. Atesa la nostra tradició en aquest camp, cal que el centre valori les possibilitats de la biblioteca escolar, que la biblioteca vagi fent-se indispensable per a l'acompliment de la tasca escolar, i cal que el responsable cerqui la col·laboració de tota la comunitat. No únicament de cara al seu ús, sinó a la millora constant de la política i dels recursos de la biblioteca escolar.

3. Activitats

3.1. La biblioteca escolar ha de crear i fomentar el gust per la lectura i la utilització actual i futura de la biblioteca, ajudar a avaluar la informació i transformar-la en coneixement, desenvolupar la imaginació i entretenir-se.

3.2. Ha de fomentar la sensibilitat per les formes de comunicació presents en la seva comunitat i facilitar l'ús de tots els recursos disponibles, per conèixer idees, experiències i opinions diverses, tot defensant la llibertat escolar intel·lectual i l'accés a la informació.

La biblioteca escolar proporciona informacions i idees, i dota els estudiants per aprendre al llarg de la vida. (Foto: Sílvia Soler - El Prat de Llobregat)

3.3. Ha d'organitzar activitats que afavoreixin la presa de consciència i la sensibilització cultural i social i difondre la lectura, com també els recursos i els serveis.

En consonància amb els objectius del projecte del centre, s'ha vist la necessitat que la biblioteca escolar elabori una política d'activitats i serveis que canalitzi les seves aportacions. El Manifest en concreta algunes que dibuixen un ampli marc que s'haurà de definir en cada cas, però que serveix per concretar les aportacions més específiques.

Crear i fomentar el gust per la lectura apareix com l'objectiu punt de partida, sovint massa oblidat a causa de la prioritat atorgada a l'adquisició de coneixements. La lectura representa l'obertura al diàleg amb els autors, l'adquisició d'informacions sobre el pensament i la vida individual i col·lectiva, i la possibilitat d'incrementar la reflexió pròpia amb noves aportacions.

El gust per la lectura implica un cert descentrament personal i un desig de contrastar les idees pròpies que genera una maduresa interior més gran i la necessitat d'un intercanvi més ampli amb els altres. Reforça i dóna un contingut més acurat i un to al conjunt de comunicacions que ens apropen als altres.

En aquest sentit, introduir a l'ús de la biblioteca, ajudar a avaluar les informacions i desenvolupar la imaginació es presenten com una tasca que reforça els elements destacats anteriorment en la mesura que donen continuïtat, consistència i visió de futur al conjunt d'informacions obtingudes a través de la lectura.

És significatiu que hi aparegui l'entreteniment. La justificació racional d'acord amb uns objectius, diguem-ne rendibles, sovint ens aboca a prescindir de les dimensions del plaer gratuït que ens ofereix la realitat, en aquest cas la lectura. El gust per la lectura ja suggereix aquesta finalitat. Davant del dirigisme i l'homogeneïtzació del que s'anomena diversió, l'entreteniment a través de la lectura és un signe de maduresa personal i de personalitat definida.

La biblioteca escolar ha d'acomplir una labor àmplia de sensibilització. D'una banda, en relació amb les formes de comunicació existents, i per interpretar el recursos que utilitzen per establir l'intercanvi que poden alterar els sentit de les informacions. I de l'altra, per introduir en la realitat cultural i social, tot evitant la fixació en un univers personal restringit.

En el mateix sentit, i per reforçar el respecte a les persones i les idees, el Manifest insisteix en la defensa de la llibertat intel·lectual i en el lliure accés a la informació.

4. Obertura, cooperació i responsabilitats

4.1. Els serveis de la biblioteca escolar han d'atendre per igual tots els membres de la comunitat escolar, sense distinció, i oferint, fins i tot, materials específics quan sigui convenient. La biblioteca escolar ha d'implicar-se en el context de la comunitat local, en aquelles associacions que siguin d'interès, amb altres bibliotecaris i professionals de la informació. La biblioteca escolar és un col·laborador essencial en

les xarxes locals, regionals i nacionals de biblioteques i d'informació.

4.2. És responsabilitat de les autoritats locals, regionals i nacionals i, per tant, ha de tenir el suport d'una legislació i política específiques. Ha de disposar d'un finançament suficient i regular per destinar a personal format, materials, tecnologies i equipaments.

La biblioteca escolar ha de garantir l'atenció a tota la comunitat escolar i cobrir –vinculada al projecte, recordem-ho– les necessitats dels diferents col·lectius que la integren. La referència als materials específics suggereix la conveniència del dinamisme que ha d'impregnar l'actuació del responsable de la biblioteca escolar.

La necessitat de superar l'aïllament, ser present en l'entorn immediat i fomentar la cohesió social porta a demanar que s'estableixin vincles amb la comunitat local i amb les associacions d'interès i amb persones relacionades amb la biblioteca o amb la informació. El que es reclama per a l'educació i els centres, lògicament, es fa extensiu a la biblioteca escolar.

En les comunitats petites, la biblioteca escolar pot ser una realitat cultural de primer ordre; en les més àmplies, pot contribuir a dinamitzar la realitat cultural i social en l'àmbit dels districtes. En aquest cas, en col·laboració amb les xarxes locals de biblioteques i d'informació.

En començar, ens hem referit a una de les característiques dels documents de la UNESCO: el tractament del tema, també en les seves vinculacions més globals. Segons el nivell d'implantació a la pràctica, en el nostre cas de l'existència de biblioteques escolars, aquests formulacions resten més o menys pròximes. En tot cas, indiquen una línia de desenvolupament possible de les iniciatives existents.

En part per això i en part per deixar clares les responsabilitats, he situat el punt 4.2. en aquest apartat. Les autoritats corresponents han de fer viable l'existència de la biblioteca escolar a través de les mesures legislatives i pressupostàries adients. Cal que les esmentades autoritats siguin conseqüents amb el tipus d'educació que promouen, que exigeix l'existència de la biblioteca escolar per aconseguir els objectius proposats.

42 Escola, biblioteca i ciutadania

En educació, com ha passat tantes vegades, la determinació i les realitzacions aconseguides pels professionals amb el suport de la comunitat educativa, juntament amb la reivindicació continuada de professors i pares, produeixen els seus fruits. Començar pel convenciment de la comunitat —de tots els seus col·lectius— en cada centre és el primer pas indispensable i segur. Això fa, d'altra banda, que les funcions de la biblioteca escolar no siguin simplement formals, sinó que es tradueixin en un augment més gran de la qualitat de l'educació en els termes expressats en el Manifest.

En aquest apartat s'exposen breument la feina i els objectius de les associacions de biblioteques i de promoció de la lectura de l'Estat.

Associacions de biblioteques escolars de l'Estat

Volem donar a conèixer les associacions de biblioteques escolars de tot l'estat. Podrem així saber la seva feina, la podem difondre i obtenir idees. Els hem demanat la resposta a un qüestionari breu que inclou unes dades bàsiques. Vam demanar-ho a les Associacions de què tenim coneixement: a la Corunya, Astúries, Canàries, Extremadura, Fuenlabrada, i la nostra de Catalunya. Primer, reproduïm el qüestionari i, després, les respostes. Al final trobareu informació sobre l'«Amic de Paper» de Catalunya i la Fundació Germán Sánchez Ruipérez, de Salamanca.

Qüestionari

- Nom de la associació, direcció i e-mail. Persona a la qual ens podem dirigir.
- Data de creació.
- Lloc o zona que atén.
- Objectius.
- Tipus d'ajudes. Pressupost o possibilitats econòmiques.
- Valoració del treball en l'actualitat.
- Característiques especials del grup.

**Asociación Galega polas Bibliotecas Escolares
e a Lectura**

Adreça: C/Durán Loriga, 10, 4º - 15003 A Coruña

Persona de contacte i e-mail:

Dores Fernández Lòpez: agabel@profesores.com

Cristina Ameijeiras Saiz: cameijeiras@aytolacoruna.es

Data de creació: març del 2000

Lloc o zona que atén: Comunitat Autònoma de Galícia.

Objectius: s'expliquen més avall.

Tipus d'ajut: de moment no comptem amb ajudes

Pressupost o possibilitats econòmiques: Únicament les quotes dels socis

Valoració del treball en l'actualitat:

Fa poc temps que treballem. Tenim pocs socis, però hem aconseguit:

- edició trimestral d'un butlletí;
- compromís de lliurament als centres d'un ordinador per a la biblioteca (per part de la Conselleria d'Educació de la Xunta);
- tramesa als centres d'una quantitat de diners, encara petita (unes 50.000 pessetes), per a la biblioteca.

Característiques especials del grup:

Format per professors i bibliotecaris.

Són objectius de l'Asociación Galega polas Bibliotecas Escolares e a Lectura:

a) Difondre entre els responsables polítics el paper que correspon a la biblioteca en els centres escolars a fi que la biblioteca escolar sigui objecte de les disposicions legislatives i se li reconegui el necessari marc legal, imprescindible per al seu foment i desenvolupament, com també perquè sigui assumida i demanada per tots els sectors implicats en el seu bon funcionament.

b) Promoure el coneixement de les biblioteques escolars en tots els àmbits educatius no universitaris i entre tots els sectors professionals implicats en el seu funcionament: estudiants, professorat, inspecció educativa, bibliotecaris/àries de biblioteques públiques, consells escolars i associacions de pares d'alumnes. Els membres de l'associació creiem que un bon coneixement de les possibilitats de la biblioteca escolar augmentarà la demanda de la seva existència, suport i desenvolupament, i contribuirà així a la millora de la qualitat d'ensenyament en els centres.

c) Fomentar la col·laboració entre tots els sectors assenyalats a l'apartat anterior com també amb altres especialistes i institucions interessades en els mateixos fins defensats per l'associació, mitjançant l'intercanvi de coneixements i experiències amb la finalitat d'aconseguir el màxim aprofitament dels materials i recursos existents.

d) Afavorir la formació dels seus associats i de la comunitat educativa en general en assumptes relacionats amb les biblioteques escolars.

e) Propiciar fòrums de discussió i debat entorn de les biblioteques escolars i la lectura.

f) Promoure la implantació i el reconeixement de la figura del bibliotecari en cada centre escolar amb el suficient alliberament horari per atendre tots els aspectes tècnics relacionats amb la biblioteca, la informació al professorat i la promoció de la lectura, l'educació documental i el desenvolupament cultural de l'alumnat.

g) Propiciar fòrums de discussió i debat al voltant de les biblioteques escolars, la lectura i l'accés a la informació.

Asociación Asturiana por las Bibliotecas Escolares y la lectura

La direcció de correu postal és:

Escuela Universitaria de Magisterio (Biblioteca)

C/Aniceto Sela s/n

33005 Oviedo (Asturias)

Les direccions de correu electrònic són:

rpiquin@aliso.pntic.mec.es

milambo@arrakis.es

chveiga@wanadoo.es

Fou creada el desembre de 1999. Atén tot el Principat d'Astúries, perquè és de caràcter regional i a la Junta Directiva hi ha vocals de totes les zones d'Astúries (Centre, Orient i Occident). Els nostres objectius són:

1. El foment de les biblioteques escolars.
2. Reconeixement de les biblioteques escolars dintre el marc legal educatiu.
3. La formació dels seus associats i de la comunitat educativa en general en assumptes relacionats amb les biblioteques escolars.
4. Propiciar fòrums de discussió i debat al voltant de les biblioteques escolars i la lectura.
5. Potenciar les relacions entre biblioteques escolars i biblioteques públiques.
6. Potenciar les biblioteques escolars en els mitjans de comunicació.

No tenim subvencions i l'únic finançament és el que prové de les quotes dels socis i sòcies.

Som un grup de professors d'educació infantil/primària i secundària, assessors de CPR, escriptors i bibliotecàries de biblioteques públiques que creiem en la necessitat de desenvolupar i reivindicar la biblioteca escolar com una peça clau del sistema bibliotecari i que apleix funcions educatives, formatives i culturals per a tota la comunitat escolar entesa com un centre de recursos i decisiva en el foment de la lectura.

Asociación para las Bibliotecas escolares de Canarias

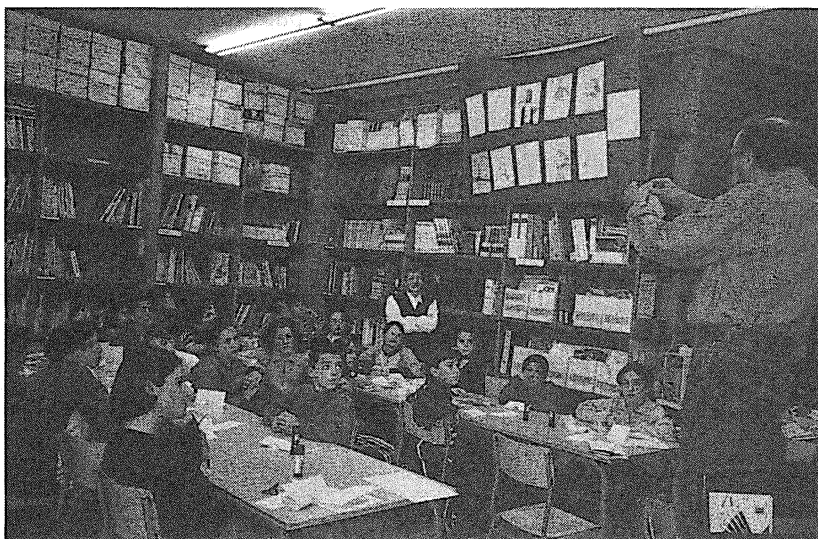
ABeC. Asociación para las Bibliotecas escolares de Canarias. Asociación de Bibliotecarios Escolares de Canarias.

Obispo Rabadán nº 22 - 35003 Las Palmas de Gran Canaria

abec@arrakis.es

Melquiades Álvarez o Laura Cobos

Tots els docents són coresponsables en l'ensenyament de la lectura perquè té un caràcter interdisciplinari. (Foto: Sílvia Soler - El Prat de Llobregat)

Data de creació: 1994

Lloc o zona que atén:

Pretén atendre la població escolar de la Comunidad Canaria, sense perjudici del doble ús que es pugui fer de la biblioteca escolar, tot i que encara no funciona en totes les illes.

Objectius:

- Col·laborar en la posada en funcionament de les biblioteques als centres d'ensenyament no universitari, enteses aquestes biblioteques com a centres documentals i de recursos culturals immersos en la nova societat de la informació.

- Col·laborar en la solució dels problemes biblioteconòmics, educatius, informàtics i econòmics que això implica. Defensar una concepció de la biblioteca escolar com a element indispensable per a l'educació, que necessita la cooperació, la col·laboració i la posada en funcionament de xarxes informatitzades.

- Propiciar la formació de les persones que atenen aquestes biblioteques.

- Establir els contactes amb organismes públics per aconseguir la seva participació activa en aquest procés.
- Propiciar la creació, desenvolupament i coordinació de qualsevol altre tipus de biblioteca o centre de documentació.
- Promoure la inserció de les biblioteques en el seu entorn educatiu i social.
- Promoure i propiciar totes aquelles activitats que signifiquin l'intercanvi i enriquiment cultural de les persones, independentment dels mitjans o tipus de suport documental que es facin servir.

Tipus d'ajudes. Pressupost o possibilitats econòmiques:
Les quotes dels socis.

Valoració del treball en l'actualitat:

Actualment s'està produint un increment de l'activitat de l'associació. Estem treballant en el desenvolupament d'una línia de publicacions, sobre recursos educatius per al professorat, i també sobre recursos tècnics per a la gestió de les biblioteques; en l'organització del funcionament de la Asociación, utilitzant els nous recursos que aporten les noves tecnologies; en propostes de formació, d'actualització de dades i de disseny d'aplicacions informàtiques.

Característiques especials del grup:

Està format fonamentalment per persones de l'àmbit educatiu que atenen biblioteques escolars o en creuen imprescindible l'existència.

ABIEX Asociación de bibliotecarios escolares de Extremadura

Adreça:

C/ Muñoz Torrero 15, 2º - 06001 Badajoz

Tel. 924 22 27 32

abernabel@hotmail.com

Persona a la qual dirigir-se:

Antonio de la Cruz Solís, President d'ABIEX

Data de creació:

Creada el desembre de 1998. Està inscrita en el Registro de Asociaciones de caràcter no lucratiu de la Junta de Extremadura. L'Asociación està formada per mestres i bibliotecaris titulats.

Objectius en línies generals:

Difondre la biblioteca escolar com a instrument pedagògic; potenciar la lectura i la crítica entre els escolars; dinamitzar les biblioteques escolars a Extremadura, la situació de les quals és lamentable (llevat d'algunes excepcions); formació dels mestres i professors en les tasques bibliotecàries.

Pressupost o possibilitats econòmiques:

Subvencions administratives, solament en qüestions puntuals. Possibilitats econòmiques, cap.

Valoració de la feina en l'actualitat:

Atesa la situació econòmica de l'Asociación, les activitats estan paralitzades fins que no es demanin més subvencions.

Característiques especials del grup:

L'Asociación va sorgir d'estudiants de Biblioteconomia i Documentació. Ha dut a terme una campanya de conscienciació a través d'unes Jornades hispano-luses l'any 1999 que van tenir continuació a Portalegre (Portugal) l'any 2000. Actualment està aturada perquè no compta ni amb infraestructura (la seu és el domicili particular d'un dels membres) ni amb mitjans econòmics per organitzar activitats.

Asociación por las Bibliotecas Escolares y la Lectura (A.B.E.L.)

Adreça: Biblioteca Municipal Antonio Machado

C/ Sevilla, 9

28943 Fuenlabrada (Madrid)

Telf.: 91 615 46 12 - Fax: 91 615 15 04

Correu electrònic: sede31@infonegocio.com

Presidenta: Laura Beatriz Andreu Lorenzo

c.e.: landreu@platea.pntic.mec.es

Data de creació: 1999

Lloc que atén: Comunidad de Madrid

Objectius:

- Reivindicar la creació de biblioteques en tots els centres d'ensenyament no universitari.
- Reivindicar la biblioteca escolar dintre el marc legal educatiu.
- Facilitar la formació dels seus associats i de la comunitat educativa en general.
- Potenciar les relacions entre biblioteques públiques i biblioteques escolars.

Pressupost:

Aportació quotes socis, participació en convocàtories de subvencions de l'Ajuntament de Fuenlabrada

Funcionament:

L'Associació estructura la seva tasca en quatre comissions: Àrea econòmica, Àrea de documentació, Àrea de formació i Àrea de comunicació.

S'ofereixen programes de formació amb cursos, xerrades i tallers.

Es publica un *Boletín* informatiu bimestral i un Servei d'Orientació i està molt vinculada al Seminario Permanente de Bibliotecas Escolares de Fuenlabrada

Composició:

Professors de tots els nivells educatius, documentalistes, bibliotecaris, editors, llibreters, escriptors...

Grup Bibliomèdia. Àmbit de treball de biblioteca escolar de la Federació de MRPC.

Adreça: Av. Drassanes, 3-5, 3er pis
mrp01@pangea.org

Persona a la qual ens podem dirigir: Sílvia Solé, Laura Muñoz

Data de creació: gener 1996

Lloc que atén: Catalunya.

Objectius:

L'objectiu principal del grup és aconseguir l'adequació de les biblioteques escolars dels centres educatius i la seva dinamització.

En aquest sentit, es va treballant en dues vessants: per una banda, es van establint grups de treball en les diferents zones de Catalunya per tal de fer palesa entre els docents la necessitat d'incloure el projecte de biblioteca en el Projecte Educatiu de Centre. Per l'altra, es mantenen contactes amb administracions locals i el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per aconseguir l'aplicació d'un pla per generalitzar la biblioteca a tots els centres educatius.

Tipus d'ajut. Pressupost o possibilitats econòmiques:

No hi ha quotes de soci.

Rebem el suport de la Federació de MRPC.

A les zones on hi ha un grup de treball de biblioteca escolar, aquests grups poden rebre subvencions dels Ajuntaments o bé ajuts de Fundacions.

Valoració del treball en l'actualitat:

S'han format diversos grups de treball a

Organització de les

**2^{nes}
Jornades
Biblioteques
Escolars**

Si voleu participar aportant les vostres experiències contacteu amb nosaltres a:

Grup Bibliomèdia
 Federació de MRP de Catalunya
 Avda. Drassanes, 3- 3a planta
 08001- Barcelona Tf. 93 4817388
mrp@pangea.org

Entitats organitzadores:

Col·legi de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya,
 Grup Bibliomèdia de la FMRP de Catalunya,
 Amic de Paper,
 Biblioteca A.M. Rosa Sensat,
 Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona,
 Diputació de Barcelona. Àrea de Cultura.
 Ajuntament de Cornellà de Llobregat.

diverses zones, on s'està treballant en l'adequació i dinamització de les biblioteques escolars.

Les administracions locals hi col·laboren força.

El Departament d'Ensenyament de la Generalitat no està disposat a destinar pressupost per a les biblioteques escolars ni a reconèixer la figura del responsable de biblioteca.

Característiques especials del grup:

Som un grup de professionals de l'educació i de bibliotecaris i bibliotecàries integrats/des en centres educatius, convençuts que la biblioteca escolar ha de contribuir a millorar la formació dels nostres infants i joves.

Servei de Biblioteques Escolar «L'Amic de Paper»

El Servei de Biblioteques Escolars «L'Amic de Paper» és una associació formada per mestres, bibliotecaris i pedagogs creada, ara fa més de quinze anys, amb l'objectiu de fomentar la creació i l'ús de les biblioteques escolars. Amb aquest objectiu, el servei ofereix a tota la comunitat educativa la possibilitat d'associar-se per poder gaudir de les activitats que organitza i els productes que elabora. Entre tots aquests serveis, cal destacar-ne l'assessorament telefònic o personal a mestres o responsables de biblioteques orientat a donar-los pautes per organitzar-les per donar servei als seus usuaris. A més a més, s'organitzen cursos de diferents nivells i a diferents municipis, dins del Pla de Formació Permanent del Professorat, en els quals es tracten tots els aspectes que estan relacionats amb la creació, l'organització i el manteniment de les biblioteques escolars. Paral·lelament, sobretot en els darrers anys, «L'Amic de Paper» ha dedicat part dels seus esforços a elaborar projectes per a diferents municipis en els quals l'Ajuntament ha volgut col·laborar amb els centres educatius aportant-los els recursos necessaris per crear una biblioteca que respongui a les necessitats actuals d'alumnes, mestres i pares. Aquestes iniciatives han permès que en molts municipis les biblioteques escolars tinguin els recursos mínims per donar un servei adequat a la seva comunitat.

Per a més informació podeu adreçar-vos a:

L'Amic de Paper, Servei de Biblioteques Escolars.

Melcior de Palau, 140, 4ª planta. 08014 Barcelona.

Tel. 934 905 498
 Fax. 933 307 213
amicdepaper@retemail.es
<http://www.amicdepaper.org>

**Fundación Germán Sánchez Ruipérez
 (Salamanca)**

Nom de l'associació:

Centro Internacional de Libro Infantil y Juvenil perteneciente a la Fundación Germán Sánchez Ruipérez

Direcció i e-mail: C/ Peña primera, 14-16 - 37002 Salamanca.

Data de creació: 27 d'octubre de 1985.

Objectius:

- Promocionar el llibre i la lectura entre infants i joves.
- Formar en el camp de la literatura infantil i de la lectura els adults que són intermediaris entre els llibres i els infants (educadors, pares i bibliotecaris).
- Recollir i difondre informació sobre literatura infantil, lectura i biblioteques infantils i escolars.
- Promoure la investigació en el camp de la literatura infantil i de la lectura.
- Difondre el llibre infantil a través d'exposicions, publicacions i altres activitats d'àmplia repercussió social.

Àmbit de treball:

Per acomplir els objectius mencionats, el Centre desplega la seva activitat en tres àrees:

1. L'Àrea de promoció de la lectura.
  - Fa la seva tasca en quatre sales de lectura destinades a nens i joves des de nou mesos fins a divuit anys. En aquest moment compta amb 5.517 socis infantils actius i 5.512 juvenils.
  - Desplega un programa amb els centres educatius a través de visites, préstecs de llibres («arcones viajeros» i «libros de ida y

vuelta»), exposicions didàctiques que atenen una gran part de col·legis de Salamanca i província.

- Aquesta àrea s'encarrega de la confecció de guies de lectura que, amb un caràcter temàtic o de novetat, seleccionen del total de la producció un conjunt de llibres rellevants.

- L'activitat de la promoció de lectura s'estén a altres àmbits fora de la biblioteca, com ara als dos hospitals públics de la ciutat amb el programa «Libros de Cabecera», a les consultes de pediatria d'un centre de salut amb el programa «Leyendo espero» i a un programa de ràdio, «Libros con ondas».

2. L'Àrea de documentació.

A través d'una biblioteca especialitzada en els temes de lectura, literatura infantil i juvenil i biblioteques posa a disposició d'especialistes i interessats una àmplia informació: llibres, revistes, documents... La pàgina web ofereix serveis cada cop més especialitzats per a educadors, bibliotecaris i pares. Compta amb un fons de 11.000 llibres i 5900 documents.¹

3. L'Àrea de formació i difusió.

Dissenyà programes de formació per a interessats en els temes mencionats i organitza amb caràcter anual unes jornades de biblioteques infantils, juvenils i escolars. Aquesta àrea dissenya programes formatius per a altres institucions que els demanin. També coordina la difusió d'un conjunt d'exposicions itinerants relacionades amb el llibre i la lectura: *El mundo de los cuentos*, l'àlbum il·lustrat,

1. A través d'un servei de consulta per correu i telèfon, i especialment, des de la seva pàgina web: www.fundaciongsr.es, qualsevol persona interessada en temes de lectura podrà accedir a una completa informació sobre les activitats que el centre fa en les seves diferents àrees (animació a la lectura, formació i documentació). També hi ha possibilitat de subscriure's de manera gratuïta a llistes de distribució que informen periòdicament sobre:

1. Les novetats rebudes al centre (literatura infantil i juvenil i literatura professional).

2. Una selecció d'articles especialitzats en biblioteques escolars.

3. Una selecció dels articles més interessants extrets de les revistes que es reben en el Centre de Documentació.

4. Una llista de cursos i esdeveniments relacionats amb la lectura i la literatura infantil que es fan al món.

el còmic, els llibres informatius i cartells sobre lectura. L'àrea difon una publicació dirigida als pares, «Punto de lectura».

Pressupost:

El Centre compta amb un pressupost anual per al desenvolupament de les seves activitats. També presenta projectes a diverses institucions públiques que concedeixen ajudes per dur-los a terme (Comunitat Econòmica Europea, Ministerio de Educación, Cultura y Deportes...).

Valoració del treball en l'actualitat:

La tasca feta aquests anys a la ciutat, la veiem com la d'una biblioteca que atén un nombre ampli d'infants i joves i els fa propostes noves per acostar-los als llibres a partir d'un fons de llibres i altres materials (vídeo, CD-ROM, CD de música) ampli i seleccionat. També, a més a més de les nostres activitats, donem suport permanent i assessorament als docents i pares que vénen al centre a demanar ajuda. Creiem, però, que molts dels projectes que realitzem podrien ser generalitzables i fer-se més intensius, si les institucions públiques donessin suport.

A escala nacional, la nostra feina és reconeguda pels col·lectius relacionats amb els aspectes que ens ocupen i la pàgina web de la Fundació ha obert a un gran nombre de persones les portes per accedir a la informació. A escala internacional, mantenim contactes importants amb Amèrica Llatina i França. Els projectes amb la Unió Europea ens estan permetent participar en programes internacionals que són un gran enriquiment per a la tasca que el centre du a terme.

Bibliografia sobre biblioteques escolars

Biblioteca Rosa Sensat Llibres

BARÓ, Mònica; MAÑÀ, Teresa. *Formar-se per informar-se: propostes per a la integració de la biblioteca a l'escola*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62, 1994 (Rosa Sensat; 41 Didàctiques). Premi Rosa Sensat de Pedagogia 1993.

A finals del segle XX tenim cada vegada més informació a l'abast, però ens és imprescindible aprendre a servir-nos-en. Aquest aprenentatge ha d'incloure's en la formació bàsica del ciutadà i és per això que l'escola ha de facilitar als/a les alumnes les fonts d'informació i ha d'ensenyar com utilitzar-les. Aquest llibre aproxima mestres i bibliotecaris a les funcions de la biblioteca escolar i suggereix de quina manera aquesta pot convertir-se en una eficaç eina educativa. En la primera part es fan reflexions sobre el paper de la biblioteca en el procés educatiu, amb indicacions sobre la seva constitució; la segona part inclou un apartat amb propostes per a la dinamització de la biblioteca i per treballar els materials que la componen. Aquest treball va aconseguir el Premi de Pedagogia Rosa Sensat 1993.

La biblioteca escolar: un derecho irrenunciable. Kepa Osoro Iturbe (coord.). Madrid: Asociación Española del Libro Infantil y Juvenil, 1998. Aplega les reflexions d'uns trenta especialistes en biblioteques escolars amb la voluntat de reivindicar i legitimar el paper de la biblioteca escolar com un dret fonamental dels estudiants no universitaris. En la primera part es presenten treballs sobre els diferents aspectes de la biblioteca: el

concepte, les funcions i la gestió, la selecció dels materials, la figura del bibliotecari escolar, la formació dels usuaris, la dinamització, el paper de la família en la lectura, la col·laboració entre biblioteca pública i biblioteca escolar. En la segona part es descriuen alguns projectes consolidats, realitzats per mestres, professorat i bibliotecaris/es, que s'estan duent a terme en diferents llocs de l'Estat espanyol.

La Biblioteca escolar en el contexto de la Reforma educativa. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, 1995 (Monografías).

Biblioteca pública i biblioteca escolar. Barcelona: La Diputació, 1999

La biblioteca escolar: selecció de recursos bibliogràfics i electrònics. Barcelona: Rosa Sensat, 2000 (Informació bibliogràfica; 20)

La bibliografia està estructurada en 10 apartats i abasta temes com ara: la biblioteca escolar i el currículum, la formació d'usuaris, informatització de la biblioteca escolar, experiències i recursos, vídeos i CD-ROM, etc. Aquesta bibliografia la podeu demanar a la biblioteca de Rosa Sensat.

CENTRO DE DOCUMENTACIÓN DEL SERVICIO DE RENOVACIÓN PEDAGÓGICA. *Una aproximación al estudio de las bibliotecas escolares de Navarra: claves para su mejora.* Pamplona: Gobierno de Navarra. Dep. de Educación y Cultura, 1999 (Bibliotecas escolares; 1. Serie Azul)

GARCÍA GUERRERO, J. *La biblioteca escolar un recurso imprescindible: materiales y propuestas para la creación de ambientes lectores en los centros educativos.* Sevilla: Junta de Andalucía. Consejería de Educación y Ciencia, 1999

JORDI, Catherine. *Guía práctica de la biblioteca escolar.* Madrid [etc.]: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1998 (Biblioteca del libro; 69)

La creació de la Biblioteca escolar és imprescindible perquè un centre educatiu pugui desenvolupar una veritable tasca per l'animació a la lectura. Així mateix també cal renovar les biblioteques escolars existents i adequar-les a les noves necessitats, amb la col·laboració del tota la comunitat educativa. Aquesta guia dóna idees per a la seva posada en funcionament, les fonts de finançament, la selecció i l'adquisició dels diferents documents i l'organització del fons. També aporta idees per a la dinamització i propostes per a la utilització creativa de tots els materials de la biblioteca.

LLADÓ MULET, Cecília; SOLÉ ROSELL, Sílvia. *Projecte marc per a la biblioteca mediateca.* Barcelona: Rosa Sensat: Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, 1997 (Per a una immensa minoria).

La nova biblioteca escolar. Assumpció Lissón (coord.); Concepció Martínez (coord.); Pròleg de Marta Mata. Barcelona: Edicions 62, 1999 (Llibres a l'abast; 342. Sèrie Rosa Sensat)

Aquest llibre pretén contribuir a la millora de l'educació aportant una experiència sobre la lectura i donant pautes per a l'organització (tenint en compte les noves tecnologies) de la biblioteca escolar. Inclou els

següents apartats: Reinventar la biblioteca escolar; Finalitat, objectius i funcionament de la nova biblioteca escolar; Estructura de la biblioteca escolar; Tipus de documents; Avaluació

Un nuevo concepto de biblioteca escolar. Madrid: Centro de Public. del MEC, 1996 (Educar en una sociedad de información: cuadernos; 2)

El programa de bibliotecas escolares. Madrid: Centro de Public. del MEC, 1996 (Educar en una sociedad de información: cuadernos; 1)

Es planteja un model de biblioteca escolar com a centre de recursos i servei d'informació que haurà d'assumir un paper essencial en relació amb l'aprenentatge dels alumnes, de les tasques de tota la comunitat educativa. *Es donen unes pautes* per convertir la biblioteca escolar en un veritable lloc d'aprenentatge. Es parla també de les funcions i els objectius de la biblioteca, del paper del bibliotecari escolar, dels fons de les instal·lacions.

RUEDA GUERRERO, Rafael. *Bibliotecas escolares*. Madrid: Narcea, 1998 (Educación hoy)

En aquest llibre es fa una breu història de les biblioteques escolars per centrar-se en els seus objectius més actuals i en les funcions més destacades: selecció, adquisició, revisió del material, catalogació, classificació, ambientació de la biblioteca, etc. També es fan unes propostes per a la dinamització del fons i finalment aporta una selecció d'obres per a la constitució del fons inicial adreçat a una escola d'educació primària.

SALABERRÍA, Ramón. *Bibliotecas públicas y bibliotecas escolares: una colaboración imprescindible*. Madrid: Ministerio de Educación y Cultura, 1997 (Educar en una sociedad de Información: monografías; 2)

Articles publicats a la revista *Perspectiva Escolar*

CIÉRCOLES, Marta. «La biblioteca a l'escola: formar-se per informar-se». En: *Perspectiva Escolar*, núm. 227 (setembre 1998), p. 79-82.

SANZ, Sílvia. «La recerca d'informació. Ús de la biblioteca com a font d'informació: ensenyar l'alumnat a cercar informació en una biblioteca». En: *Perspectiva Escolar*, núm. 206 (juny 1996), p. 27-38.

Articles de revista

«El acceso a la información de los escolares: 25 propuestas y reflexiones». En: *Educación y Biblioteca*, n° 92 (julio/agosto 1998), p. 52-83.

«Bibliotecas escolares y prevención de la exclusión social». En: *Educación y Biblioteca*, n. 124 (julio-agosto 2001), 22-28

- BUENO MONREAL, María José. «Hacia una biblioteca escolar electrónica: bases y funciones educativas». En: *La biblioteca escolar: un derecho irrenunciable*. Madrid: Asociación Española de Amigos del Libro Infantil y Juvenil, 1998, p. 50-60.
- CASTÁN LANASPA, Guillermo. «Con la biblioteconomía no basta: hacia un centro de recursos multimedia». En: *Cuadernos de Pedagogía*, nº 289 (marzo 2000), p. 50-52..
- CRUZ SOLÍS, Antonio. «I Encuentro Extremeño-Alentejano sobre Bibliotecas Escolares». En: *Educación y Biblioteca*, nº 109 (febrero 2000), p. 19-20.
- «El futuro de las bibliotecas escolares en España». En: *Trabajadores de la Enseñanza*, nº 195 (septiembre 1998), p. 52-54.
- GALLER, Anne. «La biblioteca escolar en el siglo XXI», conferencia pronunciada en la inauguración de las Primeres Jornades de Biblioteques Escolars (Barcelona, 18-20 de març de 1999). En: *Educación y Biblioteca*, nº 104 (septiembre 1999), p. 24-32.
- GARCÍA GUERRERO, José. «Organizar y dinamizar la biblioteca». En: *Cuadernos de Pedagogía*, nº 289 (marzo 2000), p. 62-64.
- MAÑA, Teresa; BARÓ, Mónica. «La formación de usuarios: lo que queremos saber y no nos atrevimos a preguntar». En: *Cuadernos de Pedagogía*, nº 289 (marzo 2000), p. 68-71.
- MARCOS MORA, Mari Carmen. «Juego y didáctica en Internet: el papel de la biblioteca escolar e infantil» En: *Educación y Biblioteca*, nº 124 /julio-agosto 2001), p. 18-21
- OSORO ITURBE, Kepa. «Bibliotecas escolares consolidadas». En: *Cuadernos de Pedagogía*, nº 289 (marzo 2000), p. 72-75.

Recursos per a biblioteques escolars a Internet

Associació de Mestres Rosa Sensat

<<http://www.pangea.org/rsensat/>>

La Biblioteca de l'Associació de Mestres Rosa Sensat organitza cursos sobre la biblioteca escolar i l'animació a lectura per a l'Escola d'Estiu i també als cursos de tardor i hivern.

Si trieu l'opció Biblioteca podreu consultar el nostre catàleg informatitzat des de l'any 1990.

BESCOLAR. Llista de distribució sobre biblioteques escolars

- Subscripcions a la llista de correu

<<http://www.rediris.es/list/info/bescolar.html>>

Primera llista de discussió en castellà sobre biblioteques escolars. És una llista pública i moderada. BESCOLAR neix amb l'ànim de contribuir a la millora de les biblioteques escolars, a través de la coordinació de les

persones que treballen directament o indirectament en aquest àmbit. Els seus objectius són: difondre informació i experiències; intercanviar dubtes; ser punt de partida per a la creació de grups d'usuaris; contribuir a la normalització de les biblioteques escolars; anunciar cursos, congressos, conferències...; difondre bibliografia i recursos d'Internet; optimitzar l'esforç pel fet de compartir amb altres centres treballs ja realitzats... Actualment té més de 250 subscriptors.

- Web de suport a la llista de distribució sobre biblioteques escolars
<<http://home.worldonline.es/bescolar/index.htm>>

Val la pena destacar d'aquesta web l'apartat de bibliografia ressenyada sobre biblioteques escolars, els enllaços d'interès, el programari de gestió de biblioteques escolars, les notícies, l'agenda, etc. També hi trobareu la darrera actualització del *Manifest de la Unesco per a la biblioteca escolar* en castellà.

Biblioteca Escolar. Dirección General de Educación del Gobierno de Navarra
<<http://www.pnte.cfnavarra.es/recursos/bibli.htm>>

Centre National de Documentation Pédagogique

<<http://www.cndp.fr/outils-doc/>>

En aquesta pàgina trobem informació estructurada sobre tot el que està relacionat amb el món escolar. Conté també una llista de discussió. Té un apartat adreçat als documentalistes escolars titulat «Savoir CDI» amb gran quantitat de recursos interessants.

Chercher pour trouver

<<http://tornade.ere.umontreal.ca/~guertinh/secondai/elevs/biblio.htm>>

Pàgina web creada per l'Escola de Biblioteconomia i Ciències de la Informació de la Universitat de Montreal. Està adreçada a professorat i alumnes dels instituts de secundària. Es divideix en dues parts: l'espai del professorat i l'espai per a l'alumnat. Conté més de 150 enllaços interns i externs a recursos electrònics en anglès i francès. Cal destacar l'apartat «Je cherche de l'information (imprimée, sur cédérom, etc.)», on es troben moltes idees per a la formació d'usuaris de la biblioteca escolar.

Fundación Gemán Sánchez Ruipérez

<<http://www.fundaciongsr.es>>

A més d'altres serveis, el Centro de Documentación e Investigación de Literatura Infantil y Juvenil recull una àmplia selecció dels materials sobre biblioteques escolars. També difon un recull bibliogràfic (difusió selectiva de la informació) periòdic sobre el tema de les biblioteques escolars.

Grup Bibliomèdia

<<http://www.pangea.org/~gbiblio>>

Àmbit de treball de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya per a la Biblioteca-Mediateca dels centres educatius.

Pèrgam. Programari de gestió de biblioteques escolars

<http://www.xtec.es/recursos/lit_inf/pergam/index.htm>

En aquesta pàgina es pot copiar el programari gratuïtament.

• Fons bibliogràfic:

<http://www.xtec.es/recursos/lit_inf/pergam/bases.htm>

Programa de nuevas tecnologías: la biblioteca escolar

<<http://www.pntic.mec.es/recursos/biblioteca/index.html>>

<<http://www.pntic.mec.es/>>

El Programa de Nuevas Tecnologías de la Información y la Comunicación és un servei del Ministerio de Educación y Cultura dedicat a generalitzar l'ús de les eines d'accés a la informació i comunicació interpersonal que ofereix Internet, mitjançant la connexió dels centres educatius a la xarxa i actuacions de formació presencials i a distància.

En aquestes pàgines es pot trobar informació sobre cursos de formació de biblioteques escolars; recursos d'informació per a bibliotecaris; enllaços d'interès; la secció «La biblioteca en los centros» on es pot accedir a experiències concretes, i orientacions per a l'elaboració d'un projecte de biblioteca escolar.

Revistes de literatura infantil i juvenil

- *Alacena*. Madrid: Ediciones SM, 1984-.
- *Amigos del libro*. Madrid: Asociación Española de Amigos del Libro Infantil y Juvenil, 1994-.
- *Babar: revista de literatura infantil y juvenil*. Madrid: El Libro Club de Arganda, 1989-.
- *CLIJ: cuadernos de literatura infantil y juvenil*. Barcelona: Editorial Fontalba; Madrid: Marco Ibérica, 1988-.
- *Educación y biblioteca: revista mensual de documentación y recursos didácticos*. Madrid: TILDE Servicios Editoriales; Asociación Educación y Bibliotecas, [1989]-.
- *Faristol*. Barcelona: Consell Català de Llibres per a Infants, 1985-.
- *Papeles de literatura infantil*. A Coruña: Servicio Municipal de Educación, Ayuntamiento de La Coruña: [1986]-.
- *Peonza: revista trimestral de literatura infantil*. Santander: Quima, 1986.

- *Platero: revista de literatura infantil - juvenil*. Oviedo: Seminario de Literatura Infantil y Juvenil. Centro de Profesores, [1986]-.
- *Primeras noticias: Literatura infantil y juvenil*. Barcelona: Fin, [1992]-.
- *Primeras noticias: Periódico de literatura infantil y juvenil*. [Barcelona: Fin], [1988-1991].
- *Qué leer*. Barcelona: Comunicación y Publicaciones, 1996-.
- *La Revue des livres pour enfants*. Paris: La Joie par les livres, 1977-.
- *Seminari de Literatura Infantil i Juvenil: Butlletí informatiu*. Palma de Mallorca: Fundació Barceló, 1993-.

F U N D A C I Ó
PROPEDAGÒGIC

La **FUNDACIÓ PROPEDAGÒGIC** ha ajudat les escoles de Catalunya tot col·laborant en la creació d'un programa per a les seves biblioteques (PÈRGAM) i donant-los suport econòmic, sobretot a les biblioteques escolars organitzades en grups territorials.

Avinguda Pau Casals, 16

08021 Barcelona

Tel.: 93 200 19 59

Fax: 93 209 36 83

E-mail: propedagogic@eic.icnet.es

L'autora defensa la necessitat de tenir temps i tranquil·litat a les escoles, per fer possible ensenyar a pensar facilitant una consonància emocional als alumnes. Ens explica com es pot aconseguir i què s'ha de tenir en compte.

Per una escola infantil i primària més assossegada

Pilar Gayà i Trullenque

Mestra d'EE a l'escola pública
Seminari d'AEE del CRP de Sabadell

Ens trobem al començament de l'era de la informació i la societat canvia acceleradament. Tothom sembla d'acord que cal preparar els futurs adults perquè aprenguin a viure en els canvis i amb un gran poder per adaptar-s'hi. Els últims anys, l'escola se sent pressionada constantment a incorporar més matèries, més informació, més experiències i activitats. Té a veure amb la frase ja paradigmàtica: «això s'hauria d'ensenyar a l'escola» com a pretesa solució per a qualsevol mancança de la nostra societat.

L'escola està modificant progressivament el seu ritme, saturant i condensant el temps escolar, apujant nivells, avançant aprenentatges a nens cada vegada més petits. Però no sembla que els resultats finals de la llarga escolarització dels nois i noies siguin gaire

*satisfactoris per a molts analistes, els quals es queixen dels baixos nivells aconseguits al final del procés.*¹

Seria convenient preguntar-se quin tipus d'escolar col·laborem a promocionar amb aquest sistema: l'infant que aprèn a pensar, a intercanviar les seves opinions? Que estructura i conserva a la memòria les dades bàsiques necessàries per situar-se en el món? Que construeix una base prou sòlida per poder després adaptar-se als canvis sense perdre-s'hi? O bé, un tipus d'alumne que es dispersa en massa estímuls i sembla que aprèn molt però que ràpidament oblida? Que s'entusiasma amb un projecte tan ràpidament com el deixa de banda?

Voldria citar, d'una manera molt resumida, algunes reflexions d'autors sobre el tema de l'escola actual. Aquestes reflexions van en la direcció de defensar l'escola com el lloc on s'ha d'aprendre a pensar sobre les experiències i alertar sobre la tendència actual a multiplicar els estímuls.

- L'*Informe Delors* expressa que *aprendre a conèixer* ens ha de permetre comprendre el món que ens envolta. Per a això ens cal tenir curiositat intel·lectual,

1. Només unes poques dades per a la reflexió. En el mateix espai de temps de fa uns anys: quan només s'hi estudiava una llengua, actualment n'hi encabim tres i, aviat, «la quarta». Hi destinem una hora més a la gimnàstica, hi introduïm la informàtica, dues sessions més per a la música, fem més sortides i visites. I durant el curs organitzem les festes, ens afegim gustosament a campanyes solidàries, a propostes de col·laboració amb el barri, etc. Segur que tot està bé, i una per una totes les propostes són vàlides, però...

sentit crític i autonomia de judici. I per aconseguir-ho –diu l'*Informe*– s'han d'exercitar tres àmbits que són fonamentals: l'atenció, la concentració i la memòria.

- Fiorenzo Alfieri, en la seva conferència a Sabadell, titulada «Aprendre a la Ciutat» (1999), deia: «Gairebé sempre l'escola, fins i tot la més ben intencionada, en comptes de promoure la reflexió i la sistematització sobre les experiències de vida autèntiques, comporta per als usuaris unes experiències petitíssimes i falses que no aconsegueixen integrar-se en l'existència dels subjectes...»

- Fabrizio Caivano, també en la seva conferència feta a Sabadell (2000) sobre els reptes de l'escola actual, reflexionava sobre la necessitat que l'escola no es deixés pressionar per les mil demandes de la societat. Deia –crec recollir bé el sentit de les seves paraules– que ha de tenir un discurs propi i autònom (que no vol dir aïllat del món) i el seu propi concepte del temps, ja que els aprenentatges requereixen temps i paraula.

- Salvador Cardús, en el seu llibre *El desconcert de l'educació* (2000) ens diu: «Educar, avui, ha de ser... una invitació a substituir la quantitat d'experiències per la qualitat de les relacions...»

Estic plenament d'acord amb les opinions anteriors. Jo també voldria aportar-hi algunes reflexions. Pensaments que van en el sentit de defensar la necessitat de temps i tranquil·litat en les nostres escoles,

per tal de fer possible una escola que sigui capaç d'ensenyar a pensar els alumnes. Per aconseguir-ho, cal, també, tenir en compte el vessant emocional que es troba a la base del procés educatiu.

Aprendre a pensar, com hi ajudem?

1) *Ajudar a interpretar el món, a construir pensament, a través de la paraula.*

Cal tenir en compte que les experiències per si soles no donen lloc a pensament. Cal que aquestes experiències siguin viscudes repetidament i acompanyades del referent del llenguatge per tal que es vagin organitzant a la nostra ment. Som els adults, que acompanyem els nens, en primer lloc, els que els proporcionem les paraules i els referents necessaris per interpretar el món. Hem de ser conscients, doncs, com a mestres, de la importància del to afectiu de les nostres paraules i la qualitat dels nostres intercanvis lingüístics amb els nens davant les experiències. Cal escoltar-los i tornar-los, millorat, el seu pensament expressat amb paraules confuses; cal aportar al seu joc, al relat que ens fan, a les seves paraules, noves propostes, perquè continuïn pensant i ampliant el seu món.

2) *Tenir en compte les necessitats emocionals dels infants, els seus interessos, quan plantegem una tasca.*

Sabem que, perquè un aprenentatge esdevingui significatiu per a un infant, és

necessari que el nivell i l'estructura dels continguts proposats siguin assequibles per a ell. Però també, i possiblement en primer lloc, que allò que se li proposa desvetlli un grau suficient de consonància emocional amb els seus interessos, esperances o preocupacions. Quan això no es produeix, l'alumne perd l'interès, es desvincula del procés endegat. Desvinculació, que comporta després tota una sèrie de dificultats afegides: manca d'atenció, comportaments negatius.

Amb això no vull dir que tot l'aprenentatge s'hagi de basar en els interessos expressats espontàniament pels nens, sinó que el mestre, quan copsa aquestes necessitats, pot introduir modificacions per facilitar als alumnes una consonància emocional millor.

3) És necessari, però, no confondre les necessitats emocionals dels nens i nenes amb la mobilització d'emocions substitutives.

Sovint a l'escola, amb la intenció d'atraure l'atenció dels alumnes, es mobilitzen emocions a partir de necessitats alienes als nens i es reforcen les tendències regressives sense adonar-nos que, tot i captar-ne l'atenció d'una manera més immediata, introduïm alhora elements de no-pensament.

Posem alguns exemples. Sovint amb els més petits, s'apela al món màgic d'una manera desmesurada.² En la mesura que reforcem en aquests menuts la idea que el món és màgic, els mantenim en un estadi

més infantil. En canvi, en aquest aspecte, l'escola podria ajudar molt i, en comptes d'introduir elements de confusió, aportar elements de diferenciació entre la realitat i la fantasia. Això tranquil·litza els infants i els fa créixer, perquè els dóna eines per controlar les situacions del seu voltant, per pensar d'una manera més autònoma i més científica, i els ajuda a fer el pas entre el pàrvul i el nen més grandet que pot operar amb el pensament

Amb els alumnes més grans s'estan introduint, cada vegada més, muntatges amb «molta marxa», molta variació, molta acció, moltes experiències parcialitzades. Sembla que ens fa por que s'avorreixin. Crec sincerament que no ajudem gaire quan busquem l'estímul continu i molt variat i no som capaços de fer que els alumnes s'ho passin bé amb el desenvolupament normal de les àrees de treball, fent-les prou completes i atractives.

4) *Ajudar els alumnes davant les dificultats emocionals que comporta pensar i treballar.*

El mateix fet d'aprendre pot ser alhora una font de plaer i de malestar. Com que aprenem en la contínua interacció que tenim amb els altres, al costat del desig de saber poden néixer sentiments difícils de suportar, per exemple, de sentiments de

2. No és suficient amb els reis, el tió, el ratolinet, el papanoei, la castanyera i el halowin, sinó que cal fer bondat perquè el titella de la classe vigila, anirem d'excursió a un bosc ple de follets; cal que passem en silenci pel passadís per no despertar el ninot del carnestoltes, etc.

rivalitat amb el mestre i els companys, de rebuig de la dependència que comporta el fet d'aprendre. També pot ser que el mateix fet de saber es visqui com a perillós i llavors preferim no créixer, no saber...

El mestre no sempre pot comprendre què passa als seus alumnes quan veu augmentar el malestar davant la tasca escolar, però sí que pot ajudar-los, portat per l'empatia i el sentit comú. Per exemple, és important que el mestre mostri que ell també aprèn contínuament, que busca amb els seus alumnes solucions a problemes i que també n'obté alegries i dificultats.³

Pel que fa al grup d'alumnes, hi és imprescindible una bona contenció. El paper de contenció del mestre és imprescindible, com a garant de la capacitat de construir i pensar, davant els impulsos destructius i regressius d'alguns dels membres del grup.

5) *Implicar els alumnes en uns objectius ben delimitats i aconseguir que es responsabilitzin dels resultats.*

Hem parlat de la tendència actual a omplir el temps escolar amb mil propostes.

Llavors, pot succeir que l'escola no estableixi una prioritització clara dels ob-

3. També és important que la tasca proposada no sigui excessivament elevada o complicada d'entendre; es produeix llavors en els nens nerviosisme i inquietud en sentir-se incapaços. A més, es reforça la dependència, en aquest cas negativa, dels alumnes respecte a les explicacions i ajudes del mestre, a més de privar-los del plaer d'investigar, provar i sortir-se'n tots sols o amb poca ajuda.

jectius a aconseguir, no assenyali clarament quins han de ser els resultats finals i, per tant, tampoc no impliqui els alumnes en la consecució d'aquests resultats. L'escola hauria d'assegurar l'adquisició, per part dels alumnes, d'uns esquemes bàsics que els permetin situar-se en el temps i l'espai i establir relacions de causalitat, que són categories principals del pensament. Els nois i les noies necessiten aquests esquemes bàsics per poder continuar investigant i aprenent pel seu compte i per poder integrar tota la quantitat d'estímul que li ofereix la societat actual.

Quan no hi ha una demanda clara i ben delimitada de resultats per part de l'escola, molts nens i nenes no assumeixen com a seva la responsabilitat de les coses que han d'aprendre, de guardar i tenir cura de les «coses dins el seu cap», de memoritzar les coses fonamentals.

6) *Dosificar adequadament els aprenentatges.*

Alfieri descriu la necessitat que l'escola sigui el lloc de la trobada i el treball de les idees i de la sistematització, que ajudi els alumnes a entendre el món, la manera més asistemàtica i caòtica de presentar-se els estímuls per part dels múltiples agents educatius de la nostra societat actual.⁴ La teoria constructivista de l'aprenentatge parla de la necessitat de treballar en la zona de desenvolupament proper, és a dir, en un

diàleg constant entre allò que el nen ja sap i allò nou que ha d'aprendre, sense salts en el buit.

Jo crec que això requereix la capacitat del mestre, i de l'equip de mestres, el seu saber professional i la seva experiència, per tal d'avaluar correctament les necessitats dels alumnes, planificar adequadament aquesta progressió i les activitats necessàries i donar-se el temps necessari per fer possible la incorporació dels nous conceptes.

Els llibres de text poden ser uns bons aliats, si responen al que nosaltres necessitem i si, després, sabem relativitzar el seu paper en el conjunt d'activitats que cal fer dins l'àrea. Però el llibre de text, en molts casos, està segrestant la capacitat del mestre, el qual es posiciona d'una manera acrítica i acomplexada davant les exigències del llibre. Resultat: nivells alts d'exigència que porten en molts casos a una manca d'incorporació real dels continguts per part de la majoria dels alumnes, metodologies poc engrescadores, desinterès, manca de motivació.

7) *Donar temps per a la repetició, per tal de dominar les tasques instrumentals.*

Hem dit que els nens ara no memoritzen perquè, entre altres coses, no els donem gaire temps per a la repetició i l'exercici. En les tasques instrumentals, per tal d'assolir-les bé, tots tenim necessitat de repetició, d'assegurar la conquesta incipient, de relaxar-nos després de l'esforç amb la consciència repetida de la pròpia

4. Fiorenzo Alfieri *Aprender a la ciutat. Educació i canvi social*. Ajuntament de Sabadell, 1999.

capacitat. Sobretot, els nens necessiten molt repetir, per tal d'anar introduint petites variacions, exercitar, assegurar.

8) *Proposar als nens treballs i activitats amb les quals es puguin identificar.*

D'altra banda, les persones tenim la necessitat de mirar les nostres obres com a feines completes, no «fetes a trossets», ben acabades, perquè el treball fet és la representació, el símbol, d'un mateix.

Bruner, al seu llibre *La educació, puerta de la cultura*, ens diu: «La principal función de toda actividad cultural... es producir obras, obras que, digamos, alcanzan una existencia propia. Estas obras, dan orgullo, identidad y un sentido de continuidad a aquellos que participan...»⁵

Molt sovint, amb la implantació abusiva de les fitxes de treball, els nens s'acostumen a un estil de treball teledirigit: fitxes tancades de resposta única, on la intervenció del nen és «anecdòtica», l'experiència parcialitzada. Les fitxes ben utilitzades poden ser un instrument valuós, però quan se n'abusa, el missatge captat pels alumnes és: «fes de pressa, encerta el que et demanen, és més important la quantitat que no la qualitat del treball».

Segons la meua opinió, doncs, l'escola, cada escola, té la necessitat de clarificar la seva «nebulosa curricular», assenyalant prioritats i eliminant l'excés de continguts, per sobre la tendència actual «fer coses» i «acumular materials», donant lloc a espais de comunicació més relaxats, metodologies on els alumnes comparteixin activitats i sabers, ajudant els seus alumnes a aprendre a aprendre, a pensar. També és necessari que els mestres tinguem en compte les emocions que acompanyen i modulen tot procés d'ensenyament-aprenentatge. He defensat, també, la necessitat d'implicar els alumnes en el seu progrés fent-los-en corresponsables.

Crec que ara ja està explicat el perquè del títol d'aquest article, ja que per fer això necessitem, al meu parer, recuperar cert assossec a les escoles. No crec que això comporti una escola més avorrida. Més aviat és una invitació a desenvolupar el plaer pel coneixement.

5. «Obres» en el sentit que diu Bruner, les quals poden ser: l'escenari i la història que desenvolupa un nen petit en el seu joc; un breu treball d'observació ben recollit en un àlbum; un llibre amb contes dels nens i nenes d'una classe...

Convocatòria per al curs 2001 - 2002
Dotació total: 91.200 Euros
(15.175.000 ptes.)

XXIV Premis BALDIRI REIXAC

Aquests premis, destinats a l'estímul i al reconeixement de l'escola catalana, són dotats per la Fundació Jaume I amb les aportacions dels receptors del llibre-nadal que la Fundació trameta cada any a les persones interessades per la nostra cultura.

L'àmbit d'actuació és el dels Països Catalans. L'organització dels premis compta amb l'assessorament de la DEC, Delegació d'Ensenyament Català d'Omnium Cultural.

Els Premis Baldiri Reixac són convocats en tres modalitats:

PREMIS A LES ESCOLES

14 premis de 3.300 Euros cadascun

Serà premiada la qualitat global, en llengua i continguts, de les escoles i els instituts quant a la catalanitat: lloc que ocupen la llengua i la cultura catalanes en el conjunt de les seves activitats, ús del català com a llengua de relació entre els alumnes, activitats culturals d'arrelament al país i aplicació coherent del Projecte Lingüístic de Centre.

Per a participar-hi cal omplir i trametre el qüestionari que facilita la Fundació Jaume I, així com la documentació que s'hi demana. Les escoles unitàries integrades dins d'una ZER s'han de presentar conjuntament.

Les escoles i els instituts ja presentats als Premis en anys anteriors i no premiats que desitgin optar a aquesta convocatòria, només caldrà que presentin el qüestionari actualitzat, sense necessitat d'aportar documentació nova.

No hi poden optar els centres educatius ja guardonats en convocatòries anteriors.

ASPECTES GENERALS

Els treballs i la documentació s'han d'adreçar a

FUNDACIÓ JAUME I

Aribau, 185, 3r.

08021. BARCELONA

Telèfon: 93.200.53.47

Fax: 93.200.56.33

E.mail:

fundaciojaumeprimer@agrolimen.es

PREMI A MESTRES I PROFESSORS

Dotat amb 9.000 Euros, que es distribueixen així:

6.000 Euros a l'autor del treball guardonat, i de 3.000 Euros de subvenció per contribuir a l'edició del treball premiat

Serà atorgat a un treball inèdit de temàtica pedagògica que contribueixi a l'ensenyament en català a qualsevol nivell i matèria.

Cal acompanyar els treballs -presentats anònimament i en dues còpies- amb la fitxa d'inscripció complimentada, dins un sobre tancat. A l'exterior no hi ha de constar el nom de l'autor sinó només el títol del treball.

El Jurat podrà dividir el premi o deixar-lo sense adjudicar. A l'edició del treball premiat hi ha de constar el premi amb el qual ha estat guardonat.

El termini de presentació s'acabarà el dia 15 de febrer del 2002. Els treballs tramesos per correu que arribin després d'aquesta data, només seran admesos si al mata-segells consta que la tramesa és anterior al 8 de febrer.

Els treballs no premiats podran ésser recollits des del 20 de juny fins al 17 d'octubre, prèvia presentació de la fitxa d'inscripció.

PREMIS ALS ALUMNES

60 premis de 600 Euros cadascun

Seràn atorgats a treballs escolars fets, preferentment en equip, per alumnes de qualsevol nivell educatiu no universitari. L'import del premi es materialitzarà en llibres catalans a escollir pels propis alumnes guardonats.

Els treballs hauran de ser fets en català i podran tractar de qualsevol de les àrees de coneixements dels diversos cicles escolars, així com ésser resultat d'activitats del centre: excursions i visites, periòdics escolars i diaris de classe, col·leccions, audiovisuals, etc. (dels murals, les maquetes i les manualitats més grans de 60 x 60 cm, només se n'admetran fotografies). Quant als treballs de recerca de segon de Batxillerat, només se n'admetran 1 per cada centre.

El Jurat valorarà especialment els treballs que suposin un aprofundiment en la realitat nacional catalana i en la nostra tradició cultural.

Acompanyarà els treballs una memòria breu, no més llarga de dos fulls, on cal especificar les motivacions, les circumstàncies, la manera com s'ha fet el treball, etc.

Per optar al premi, cal acompanyar cada treball amb la fitxa d'inscripció, segons el model que en facilita la Fundació Jaume I.

No seran admesos els treballs que no vagin acompanyats de l'esmentada fitxa d'inscripció complimentada.

La Fundació Jaume I podrà disposar dels treballs premiats durant un any per tal d'exposar-los i promoure'n la difusió.

Premis Baldri Reixac

Amb el patrocini honorífic de la

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

«Aquest article pretén fer reflexionar al lector sobre el procés de cerca i selecció d'informació a Internet amb la finalitat de millorar les pròpies cerques i aproximar-nos a un ensenyament-aprenentatge més estratègic.»

Cerca d'informació a Internet: Qualitat i optimització dels resultats

Marta Fuentes Agustí

Mestra i Psicopedagoga

Sovint els nens i les nenes, nois i noies, mestres, professorat..., naveguen per Internet sense saber ben bé què busquen, com ho busquen, per què ho busquen... Segueixen un procés bastant automatitzat sense definir-se ni concretar uns objectius que els ajudarien en la cerca i els permetria arribar a uns resultats òptims i ajustats a les seves necessitats. Aquest article pretén fer reflexionar el lector sobre el procés de cerca i selecció d'informació a Internet amb la finalitat de millorar les pròpies cerques i aproximar-nos a un ensenyament-aprenentatge més estratègic.

1. Elements que intervenen en tot procés de cerca i selecció de la informació

En el procés de cerca i selecció d'informació no intervé un sol element, sinó

que cal tenir en compte la interacció que s'estableix entre l'*usuari*, la *demanda* i l'*entorn*.

1.1. L'usuari

Dins d'aquest context, l'usuari és la persona que s'adreça a un ordinador connectat a Internet per intentar donar resposta a la seva consulta. Les seves característiques personals (edat, enfocament i estil de l'aprenentatge, objectius i expectatives, motivació, percepció d'un mateix, caràcter, interès, nivell de coneixements, disposició, temps disponible, percepció de la demanda, etc.) fan que els seus esforços per satisfer les seves necessitats siguin diferents.

1.2. La demanda i/o tasca

L'actuació d'aquest usuari, tan peculiar i divers, es troba estretament interaccionada amb la demanda o tasca. El tipus de contingut, la qualitat i complexitat del producte que es desitja obtenir, també modificaran la manera d'actuar, la modalitat de l'eina i el domini que requereix el seu ús.

Podríem definir la demanda com l'expressió de la necessitat d'informació. Aquesta expressió ens vindrà condicionada pels seus objectius, el nivell d'exigència, el temps autoritzat, els materials i recursos disponibles, el tipus d'agrupament, el tipus de presentació i avaluació...

1.3. L'entorn

Però la resposta a aquesta tasca no es troba únicament condicionada per l'usuari

i la demanda en qüestió, sinó que alhora està condicionada per un entorn. Així doncs, a tots aquests condicionants de cerca cal afegir-hi les característiques pròpies del recurs. Segons quin sigui el maquinari i programari que s'utilitzi, pot variar la velocitat de connexió, les característiques de presentació... A més, les comunicacions que ens ofereix la xarxa, els instruments de cerca utilitzats, el dia i hora de connexió, el temps d'espera..., també incideixen directament en el procés de cerca i selecció de la informació.

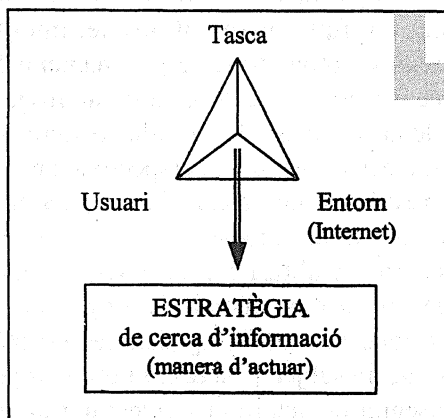

Fig. 1. Elements que intervenen en tot procés de cerca i selecció d'informació.

1.4. Estratègies de cerca d'informació

La interacció d'aquests tres elements fa que aprendre a documentar-se no pugui reduir-se a la mera adquisició de tècniques i procediments, sinó que fa necessària l'activació de certs processos facilitadors i optimitzadors de la cerca. És a dir, usuari, demanda i entorn determinen l'ús estratègic

74 Noves tecnologies

dels procediments que permetran donar resposta en el moment oportú (quan es necessita) i de la manera més adient (de la manera més ràpida i econòmica possible) a les preguntes o consultes que ens generem.

Planificar les accions que s'han d'executar, activar coneixements previs, identificar i definir problemes que es plantegen, comparar alternatives d'actuació, buscar informació, contrastar dades i buscar connexions, dividir els problemes en sub-objectius, seleccionar i aplicar tècniques d'eficàcia demostrada i, quan no existeixin, posar en funcionament procediments heurístics, automotivar-se per mantenir la concentració en l'esforç, autointerrogar-se, demanar ajuda, reformular o mirar el dilema des d'una nova perspectiva, anticipar resultats, controlar l'acció, autoregular-se, autoavaluar-se, analitzar possibles errors, analitzar el procés seguit, regular la seva acció, valorar els progressos..., totes aquestes accions poden ser estratègies que un subjecte ha decidit utilitzar per aconseguir un determinat objectiu, sempre que siguin intencionals i es produeixin d'acord amb les condicions que imposa cada context.

2. Estratègies que afavoreixin la cerca d'informació

Cercar informació a través de la xarxa no és tan senzill com pugui semblar a primer cop d'ull. Hi ha tot un conjunt d'elements que condicionen la cerca, juntament amb un conjunt de coneixements, habilitats i experiències necessaris per po-

der tirar endavant l'activitat proposada i poder arribar als resultats desitjats. Cal un ensenyament-aprenentatge que faciliti al llarg del procés de cerca:

- La detecció d'allò que sembla més o menys adequat (instruments, llenguatge...).
- La revisió de la informació trobada que permeti decidir quina és la millor acció a fer (afegir o eliminar alguna paraula, canviar d'instrument de cerca, delimitar el tema, concretar l'abast geogràfic o cronològic, fer ús de les majúscules i minúscules, comprovar l'ortografia, utilitzar les condicions *and, not, or...*).
- El control del procés seguit i l'actuació ajustada als objectius...

El procediment i les estratègies emprats en la cerca d'informació a través d'Internet condicionen els seus resultats. Si bé cada subjecte pot conduir la cerca de manera diferent hi ha una sèrie de criteris i aspectes a tenir en compte, els quals afavoriran o deterioraran els resultats de la cerca. Els resultats de diversos estudis ens mostren com els subjectes més estratègics, aquells que fan les cerques conscientment i intencionalment, de manera complexa i flexible, arriben a millors resultats.

Moltes vegades davant les nombroses possibilitats, instruments, llenguatges..., que ens facilita la xarxa s'inicia una espècie de *zapping* compulsiu sense partir d'un criteri previ de selecció. Ensenyar a ser crítics en el procés de cerca d'informació requereix ajustar-nos a les exigències de la situació mitjançant reorganitzacions i adaptacions

successives dels actes, basar el procés de cerca en una actuació reflexiva, en la supervisió i revisió constant dels nostres actes i els resultats als quals condueixen.

Cercar informació estratègicament implica un anar i venir entre el que volem cercar i la manera com ho fem. Ajustar-nos als objectius de cerca, escollir l'instrument i el llenguatge més adequat, prendre les decisions més oportunes segons la informació trobada a les diferents pàgines web consultades, de les limitacions personals i de les condicions de la situació i de la tasca afavorirà les cerques. Les revisions contínues són productes al llarg de tot el procés de cerca i no sols al final.

Tota aquesta activitat (conscient, intencional, complexa i flexible), tal com es pot entreveure en l'esquema precedent, rarament es produeix de manera lineal, sinó que es tracta d'un procés recursiu. Procés que s'inicia en el moment en què un subjecte (l'usuari) constata que amb el seu coneixement sobre un tema determinat no n'hi ha prou per resoldre alguna activitat o prendre una decisió davant una situació concreta i opta, en el nostre cas, per fer una cerca a través d'Internet. Aquesta manca d'informació es tradueix en una consulta o pregunta que caldrà conceptualitzar i d'acord amb aquesta conceptualització caldrà seleccionar uns instruments o altres, formular l'estratègia de cerca més

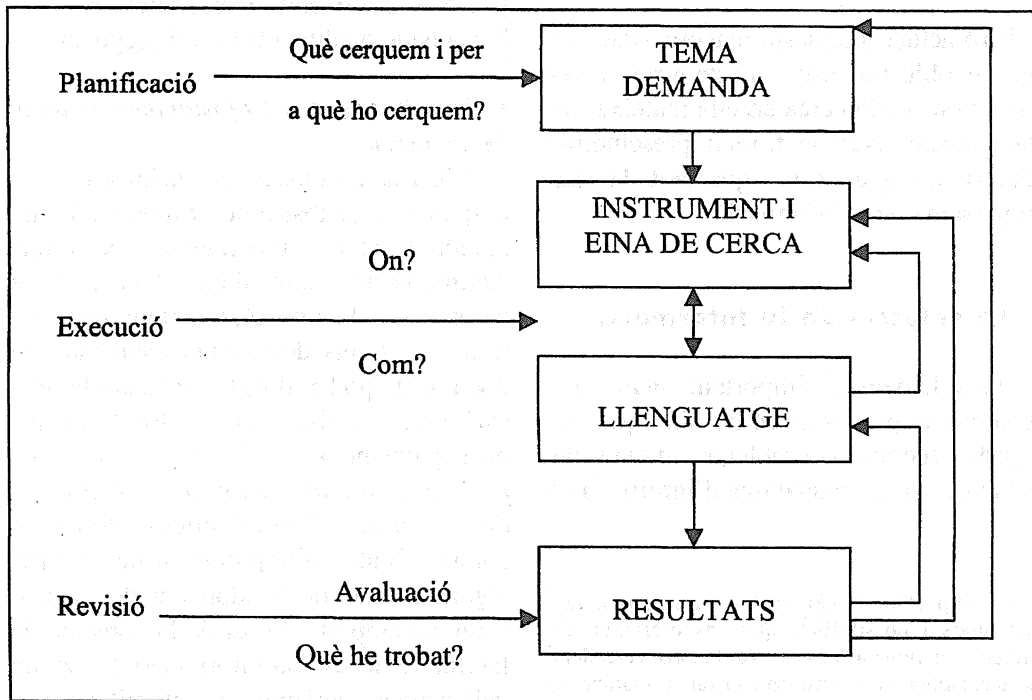

Fig. 2. Cerca i gestió d'informació a Internet.

escaient, traduir-ho al llenguatge de cerca, executar-ho, avaluar-ne els primers resultats i revisar-ne el procés.

Per tant, i seguint l'esquema presentat, en plantejar-nos fer una cerca d'informació a Internet el primer que cal fer és definir amb la màxima exactitud i concreció possible l'objectiu o els objectius que tenim per fer la cerca. Només a partir d'aquesta definició, entesa tant quantitativament com qualitativament, ens serà possible aproximar-nos als instruments¹ de cerca més adequats per assolir uns resultats satisfactoris. A partir del que pretenem assolir definirem un o altre itinerari de localització, processament i presentació de resultats.

Però actuar d'aquesta manera, orientats per un objectiu clar i ajustant-nos a les condicions de la cerca en ella mateixa, resulta encara insuficient. És imprescindible adquirir un sentit crític que eviti la «sacralització» de la informació.

3. La selecció de la informació

No solament és important analitzar i gestionar el procés de cerca, sinó que una vegada superats els problemes inicials ens trobem que la gran quantitat d'informació a

la qual s'arriba fa molt difícil separar el gra de la palla. A més, la diversitat de fonts que es poden consultar a través d'Internet no sempre són prou fiables i per tant és l'usuari qui ha de contrastar-ne la veracitat i seleccionar la informació més adient.

Cal advertir els estudiants d'aquest fet, i dissenyar activitats d'aprenentatge que impliquin el contrast de punts de vista i informacions entre diverses fonts i suports amb l'objectiu que l'alumnat es formi com a consumidor crític d'informació (vegeu el quadre de la pàgina següent).

Els paràmetres de selecció de la informació haurien de tenir en compte les característiques pròpies d'aquest nou mitjà i considerar com a indicadors més rellevants de qualitat els criteris següents:

• *Criteris quant a l'ajustament al tòpic de la cerca*

S'hauria de considerar si la informació a la qual s'ha arribat dóna resposta a la demanda. Per fer-ne una ràpida selecció que garanteixi un mínim d'encert no hem de basar-nos en la intuïció, tempteig, sort, lectura de tots els documents (centenars de documents poden donar resposta a la nostra cerca)..., sinó que caldrà fixar-nos principalment en l'*ordre en què apareixen i en una lectura ràpida dels títols i descripcions*. També podem tenir en compte l'índex d'importància mostrat per alguns cercadors, la idoneïtat del recurs, l'idioma emprat, el cost de la consulta, la facilitat d'accés a la informació, la lectura dels primers paràgrafs, la integritat i profunditat de la informació.

1. És important conèixer les característiques, particulars i possibilitats que ens ofereixen els diferents instruments de cerca (directoris, cercadors, metacercadors) que es troben a la xarxa. I també les diferents opcions que ens ofereix un llenguatge de cerca adequat (paraules clau, connectors...).

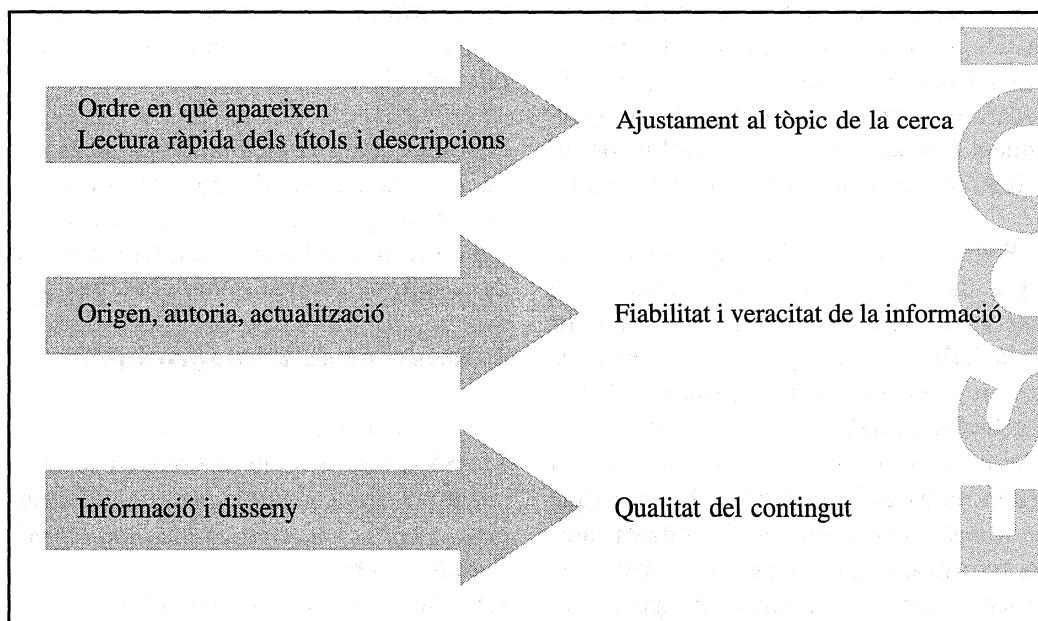

Fig. 3. Criteris més rellevant en la selecció de la informació.

• **Criteris quant al rigor, fiabilitat i veracitat de la informació**

Quant al rigor, fiabilitat i veracitat de la informació caldria tenir en compte l'existència i mèrit de l'*origen i autoria* que hi ha al darrere, així com la importància del fet que el *contingut sigui contrastable*. Tanmateix, també serien aspectes clau en aquest apartat: la freqüència d'actualització, l'accés a la direcció electrònica de l'autor i/o patrocinador, l'actualitat temàtica, l'existència dels enllaços pertinents, la freqüència de consultes, la facilitat de navegació i la seguretat del sistema.

• **Criteris quant a la qualitat del contingut**

Cal tenir en compte els criteris que fan

referència a la qualitat dels seus continguts i a l'adequació del seu disseny. Cal valorar l'objectivitat de la informació, la relació entre el contingut real i el complementari, el to i l'estil utilitzats, el vocabulari emprat, l'ortografia, gramàtica, sintaxis i composició literària, l'organització i estructura de l'escrit, la facilitat de lectura i comprensió, l'estètica, originalitat i credibilitat de la informació, l'existència d'enllaços operatius, l'equilibri publicitari, les opcions de cerca dins el document, l'apropiació de la tecnologia emprada...

4. Conclusions

Tot i saber que no hi ha una recepta definida i fiable per cercar informació a Inter-

net (medi recent, heterogeni i dinàmic) en un temps i qualitat raonables, sí que podem proveir-nos d'elements que ens permetin construir actituds, esquemes de comportament i estratègies per afrontar l'ús òptim d'Internet i arribar a trobar-hi allò desitjat.

Podem concloure dient que una estratègia de cerca i gestió d'informació a Internet es defineix, com a mínim, a partir de la definició clara i precisa dels objectius de cerca (què i per què ho busco), de la tria i delimitació dels itineraris de cerca més adequats (com i on ho busco), de l'anàlisi crítica en base als resultats de la cerca (què he trobat) i els continguts localitzats (quina informació nova i útil he trobat), del processament i emmagatzematge òptim

de la informació trobada i de la utilització, presentació i comunicació d'aquesta informació.

A més, atesa la facilitat de publicar a la xarxa i la manca de control sobre els continguts que es publiquen, és a l'usuari a qui correspon valorar la qualitat i fiabilitat de la informació que troba a la xarxa.

6. Referències bibliogràfiques

MONEREO FONT, C.; FUENTES AGUSTÍ, M.; SÁNCHEZ, S. «Internet Search and Navigation Strategies. Experts and Beginners». A: *Interactive Educational Multimedia*, 2000.

<http://www.ub.es/multimedia/iem>

C

Cultura Museus

**Museu d'Història
de Catalunya**

Itineraris i tallers per la història

Activitats

ITINERARIS

- Itineraris d'educació infantil
- Itineraris temàtics per a primària
- Itineraris cronològics per a secundària

TALLERS

- El Taller de l'Historiador
- El Consell dels Savis
- Laboratori de Socials

CONTES

- *La Polsina salta de segle.*
Històries del segle passat
- *Temps era temps...* El museu ens conta contes

Altres activitats

- Recorregut adaptat a educació especial
- Recorregut adaptat per a invidents
- Activitats de simulació i de rol
- Visites comentades personalitzades
- *Fem un dissabte al museu*
- *Un estiu de museu*

Adreça

Museu d'Història de Catalunya
Pl. Pau Vila 3 08003 Barcelona

Horari

Dimarts, dijous, divendres i dissabte: de 10 a 19 h
Dimecres: de 10 a 20 h
Diumenge i festius: de 10 a 14,30 h
Dilluns no festiu: tancat

Informació

Tel: 93 225 47 00 Fax: 93 225 47 58
web: //cultura.gencat.es/museus/mhc
kmhc@correu.gencat.es

Concertació de visites

Tel: 93 225 42 44
www.bcn.es/imeb/program.htm

Preu

- Entrada gratuïta

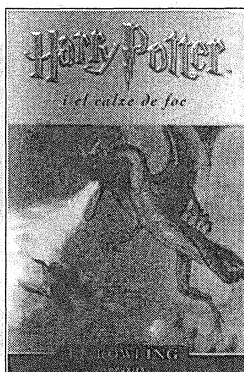
Preus de les activitats

- Itineraris: 4.800 PTA per grup i hora,
6.400 PTA per grup i hora i mitja,
i 8.000 PTA per grup i dues hores
- Tallers: 8.000 PTA per grup
- Activitats infantils: 10.000 PTA per grup

Grups de 30 alumnes màxim i amb 2 responsables

Oferta escolar 2000-2001

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Harry Potter torna a volar

Pere Martí i Bertran

Ja fa uns quants mesos (vegeu *Perspectiva Escolar*, núm. 253, març 2001, p. 85-89), vam parlar del fenomen Harry Potter i en vam comentar els tres primers volums de la sèrie. Ara, ja que l'autora ha complert el seu compromís d'anar-nos-en oferint un cada any, corresponent al nou curs escolar del protagonista, us farem cinc cèntims d'euro del nou volum de la sèrie, titulat *Harry Potter i el calze de foc*.¹

Aquest quart volum té les característiques principals dels tres primers, amb l'única diferència que l'autora ens les fa durar molt més, ja que el nou s'acosta a les set-cents pàgines. Ens presenta, com saben molts lectors, les aventures i desventures d'un noi i els seus millor amics, el Ron i l'Hermione, ara de catorze anys, al llarg d'un curs a l'escola de bruixots de Hogwarts. Un noi, el Harry Potter, orfe de pare i mare, assassinats pel seu enemic mortal,

1. ROWLING, J. K. *Harry Potter i el calze de foc*. Barcelona: Empúries, 2001. Traducció de Laura Escorihuela.

lord Voldemort, el senyor de les forces del Mal, un bruixot obsedit per la immortalitat i per l'assoliment del poder en el món dels bruixots. El noi, com ja vam assenyalar, té tots els trets de l'heroi i una bona part dels del cavaller medieval, o més ben dit, del cavaller renaixentista, però en aquest cas l'hem vist més proper al *Tirant lo Blanc* que al *Quixot*. Tan proper l'hi hem vist que, si no ho trobéssim una mica difícil, malgrat la bona traducció a l'anglès que tenim del *Tirant lo Blanc*,² pensaríem que l'autora en coneix l'obra: Harry Potter, com Tirant, és valent, decidit, lleial... en la lluita, mentre que és tímid, insegur, poruc en les qüestions amoroses. El *Tirant lo Blanc*, com l'obra de J. K. Rowling i com tantes obres que considerem clàssiques, barreja amb mestria el tràgic amb el còmic. Però, sobretot, el Harry, com el Tirant, és un personatge carregat d'humanitat. Ja som lluny d'aquells cavallers perfectes i infal·libles que semblen semidéus: en Harry té por, pateix, té oblits gairebé imperdonables (la relació amb el Neville n'és un dels exemples més reeixits –p. 573–, i potser anuncia que en els propers volums recuperarà el paper que tenia al primer)... Però deixem-nos d'elucubracions, perquè les influències em sembla que les hauríem de buscar més en autors com Roald Dahl o J. R. R. Tolkien, i pel que fa al darrer, més concretament en alguns elements i passatges d'*El senyor dels anells*.

De què tracta *Harry Potter i el calze de foc*? Doncs, fonamentalment, del torneig entre tres escoles de bruixots (Hogwarts, els amfitrions, Beauxbatons i Durmstrang) per elegir el millor bruixot a través de tres grans proves, que han de passar, al llarg de tot el curs, els paladins elegits per representar cada una de les escoles. La finalitat del torneig és afavorir l'entesa i la coneixença entre bruixots de països molt diferents, però Voldemort, més conegut per l'Innominable per la por de la majoria de bruixots i bruixes a pronunciar-ne el nom, en vol fer un altre ús, un ús que afavoreixi els seus objectius. Per aconseguir-ho no s'atura davant de res i fa servir totes les seves arts i, sobretot, les dels seus fidels servidors. Se'n surt, però només en part, perquè en Harry, un cop més, li esgarria els plans tan ben tramats.

L'obra, com les anteriors, és un desvesall de sorpreses de tota mena. És una obra que cuida fins a l'obsessió la intriga, que es manté en tot moment i que com a les anteriors ens sorprèn amb un final d'allò més inesperat, sobretot pel que fa a la figura del traïdor; també, l'estructuració i el detallisme, fins al punt que quan només queden deu pàgines per acabar la novel·la i ens pensem que l'autora haurà oblidat, o deixat per a un altra obra, detalls tan curiosos com la manera d'obtenir informació de la periodista Rita Skeeter, ens ho resol (p. 689-691), alhora que dóna sentit a un detall que per als bons lectors no podia haver passat desapercebut: la distracció aparent de l'Hermione quan el Harry és a la infermeria després de l'enfrontament amb Voldemort (p. 678), per citar-ne un dels

2. Traduït per David H. Rosenthal, n'hi ha edició americana a Schocken Books (Nova York, 1984) i britànica a Macmillan (Londres, 1985).

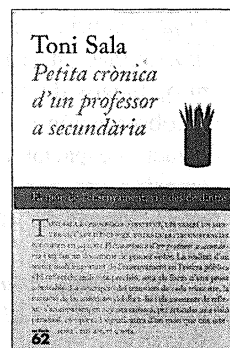
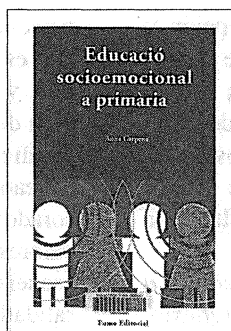
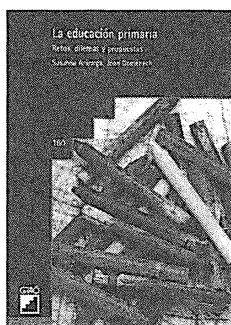
exemples més cridaners, al qual podríem afegir el suposat xantatge dels germans Weasley, que també es resol a les darreres pàgines i ens ajuda a entendre actituds que ens resultaven una mica exagerades.

També continua cuidant la tramesa de valors, sense que l'obra tingui un to moralitzant o didàctic, ni de bon tros, com també ja havíem assenyalat, perquè en petites dosis, com aquell qui no vol la cosa, l'autora ens va parlant de la importància de confiar en la gent i de, si cal, donar segones oportunitats (p. 435), o de com la manera que té de tractar els inferiors defineix una persona (p. 499), o de com la violència no es pot combatre amb la violència (p. 501), o de com sempre la veritat és preferible a la mentida (p. 684), o del valor de la diversitat de costums, de llengües, etc. (p. 686); però sobretot, gosaria dir, ens destaca dos valors fonamentals, l'amistat i la generositat, característics del Harry, naturalment, però també dels altres paladins i de tants i tants altres personatges de l'obra de J. K. Rowling, dels clàssics de la literatura juvenil o de les novel·les de cavalleries.

També voldria assenyalar el valor i el llenguatge primmirat de J. K. Rowling, una de les mostres més importants del qual és la seva capacitat de creació de nous termes per a objectes (el portarreu, els omnicles, l'arrajaaploma...), éssers vius (les veles, els sabatubs, els uixecs...), oficis (els maggesos, els aurors...) de la invenció de l'autora. Ara bé, aquest punt, queda una mica desvirtuat en català per la mala traducció de l'obra, o més ben dit, pel mal

domini de la llengua catalana de Laura Escorihuela.

Per acabar, permeteu-me una anècdota, que als lectors catalans de segur que ens fa una certa gràcia: en un moment determinat hi apareix «el conseller andorrà d'Afers Màgics» (p. 528). Qui sap si la senyora Rowling coneix el Principat d'Andorra, com sembla que coneix la Península Ibèrica arran de la seva estada a Portugal, i qui sap, encara, si el bagul dels set panys propietat d'un dels personatges (p. 645) està inspirat en l'armari de les set claus que es conserva a la Casa de la Vall. Qui sap, tot i que reconec que més que una suposició és un desig, perquè el set és un número màgic i carregat de simbolisme en totes les cultures de tradició judeocristiana, perquè fins fa uns quants anys, fins que es va crear la setena parròquia (Les Escaldes), l'armari andorrà era conegut per l'armari de les sis claus, etc., però..., no se sap mai! Que us ho passeu bé amb la lectura, la qual us asseguro que us arrossegirà.

Altres novetats bibliogràfiques

Biblioteca Rosa Sensat

ARÀNEGA, Susana; DOMÉNECH, Joan. *La educación primaria. Retos, dilemas y propuestas*. Barcelona: Graó, 2001.

Extracte de l'índex:

Sociedad, educación y escuela en los inicios del siglo XXI; El modelo de la escuela primaria; Los cambios y los retos actuales en la escuela primaria; La escuela primaria y su autonomía; El proyecto de una escuela primaria; La innovación en las escuelas de primaria; La etapa de primaria; El vitae en la escuela de primaria; La práctica educativa; Los agentes educativos.

El aula como espacio de investigación y reflexión. Investigaciones en didáctica de la lengua. Anna Camps (coord.). Barcelona: Graó, 2001.

Extracte de l'índex:

Interacción de contextos en la investigación sobre composición escrita; Cambio de lengua y funciones de la interacción oral en L1 en la composición escrita en L2; La regulación del proceso de composición escrita en

grupo: análisis de la utilización de pautas de revisión; Investigación en acción en el aula de lengua extranjera: la evaluación de la interacción mediante el portafolio oral; Investigación sobre la enseñanza y el aprendizaje de la lengua oral formal. Lengua oral en la investigación infantil; La actividad metalingüística en la enseñanza de la lectura y la escritura, análisis de situaciones en aulas de 3 y 5 años; Evaluación de las capacidades cognitivas y metacognitivas sobre la lectura en niños y niñas de educación infantil; Los conceptos gramaticales de los alumnos de secundaria; El pensamiento del profesor, enseñanza de lengua y Reforma; Libros de texto y ciencias del lenguaje, cómo incorporan los libros de texto el resultado de las investigaciones.

BANTULA JANOT, Jaume. *Juegos motrices cooperativos*. Barcelona: Paidotribo, 2001.

Extracte de l'índex:

Juegos de presentación y conocimiento grupal; Juegos de contacto, afirmación, es-

tima y confianza; Juegos de percepción y discriminación sensorial; Juegos de equilibrio; Juegos de expresión corporal; Juegos de observación y atención; Juegos de organización espacial y temporal; Juegos de recreación con paracaídas; Juegos de animación; Juegos de distensión y vuelta a la calma.

CARPENA, Anna. *Educació socioemocional a primària. Materials pràctics i de reflexió*. Vic: Eumo, 2001.

Extracte de l'índex:

Presentació del programa; Orientacions metodològiques; Organització general; Avaluació. Autoestima; Propostes metodològiques, activitats i recursos. Gestió d'emocions i sentiments; Propostes metodològiques, activitats i recursos. Empatia; Propostes metodològiques, activitats i recursos. Resolució positiva de conflictes; Propostes metodològiques, activitats i recursos.

CHOMSKY, Noam. *La (des)educación*. Barcelona: Crítica, 2001.

Experimentació sobre la coordinació de centres d'educació infantil i primària amb centres d'educació secundària. Informe final 1997-2000. Pere Darder (coord.). Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2001.

CROZIER, W. Ray. *Diferencias individuales en el aprendizaje. Personalidad y rendimiento escolar*. Madrid: Narcea, 2001.

Extracte de l'índex:

Descripción y explicación de las diferencias individuales; Cinco rasgos de personalidad: Agresividad; Ansiedad; Motivación; Autoconfianza; Timidez.

Un lugar llamado escuela. En la sociedad de la información y de la diversidad. Miquel Martínez, Carlota Bujons (Coord.). Barcelona: Ariel, 2001.

Extracte de l'índex:

Un lugar llamado escuela; Formar buenas

personas y personas hábiles; Sobre lo que hoy es necesario aprender; Cultura tecnológica y cultura verbal; Escuela y construcción de valores; Educar en valores es crear condiciones que afectan a los procesos educativos; El compromiso moral del profesorado; Una propuesta sobre educación en valores; Racismo, culturas y escuelas; La escuela, un lugar para profundizar en la pluralidad; Diálogo interreligioso y escuela; Orientaciones para la práctica de la educación en el diálogo interreligioso en la escuela.

PRIETO SÁNCHEZ, M. Dolores; FERRÁNDIZ GARCÍA, Carmen. *Inteligencias múltiples y currículo escolar*. Archidona: Aljibe, 2001.

SALA, Toni. *Petita crònica d'un professor a secundària*. Barcelona: Edicions 62, 2001.

Avaluació de materials multimèdia

Matemania

Fitxa de catalogació

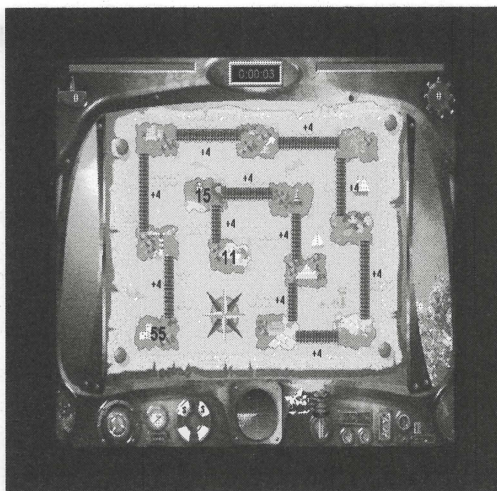
Títol, versió i any: *Matemania*. Versió en català. 1998
Producció i edició: EDICINCO. www.arrakis.es/~edicinco
Temàtica: Matemàtiques
Tipologia: Exercitació i tutorial
Destinatari: Alumnes de primària (de sis a onze anys)
Documentació i suport tècnic: Manual
Plataforma: Windows 95

Fitxa d'avaluació

	Excel·lent	Alta	Correcta	Baixa
Entorn audiovisual			x	
Continguts			x	
Navegació i interacció			x	
Motivació		x		
Potencialitat didàctica	x	x		
Documentació			x	
Facilitat d'ús i d'instal·lació			x	
Valoració global		x		

És un producte adreçat a nens/nenes de 1r cicle de primària, a partir de sius a set anys, però que permet ser adaptat a altres cursos. La pantalla principal representa un submarí amb el seu capità (el professor) i un mariner (l'alumne). Aquest submarí ha de travessar diferents àmbits, cadascun dels quals conté diverses mines que poden explotar. Mitjançant la realització de cada activitat, es va desactivant cadascuna de les mines.

Abans d'executar les activitats dels diferents àmbits, l'alumne ha d'identificar-se, escrivint el seu nom i el curs. Si aquest alumne ha de fer unes activitats prèviament programades per part del seu professor, seguint les seves indicacions, haurà de carregar una configuració predeterminada.

Els àmbits de treball programats per defecte són:

- *Representació de números:* A la pantalla surt un número de quatre xifres, que l'alumne ha de separar, i en cadascun dels quatre requadres que surten, corresponents a les xifres de les unitats, desenes, centenes i unitats de miler, ha de *clickar* tantes vegades com indiqui la xifra corresponent del número inicial.

- *Sumes:* L'alumne ha d'escriure el resultat de la suma indicada.

- *Restes:* L'alumne ha d'escriure el resultat de la resta indicada.

- *Càlcul mental:* L'alumne ha de fer unes sumes o restes en un temps limitat per un rellotge que surt en la part superior de la pantalla. Si s'exhaureix el temps abans d'escriure el resultat, el programa considera que s'ha donat una resposta equivocada.

- *L'endevinaire:* Es tracta d'endevinar un número de dues xifres entre 0 i 99. Si es dona una resposta (per ex. 50) que és superior al número que s'ha d'endevinar, el programa ens diu que el número es troba entre 0 i 50. Si en canvi, escrivim un número inferior (10), tot seguit sabrem que el número es troba entre 10 i 50.

- *El carrusel:* Es tracta de fer un recorregut entre diferents illes, separades per una suma o una resta. A partir del número de la primera illa, s'han d'escriure els números de cadascuna de les altres illes.

- *Ordinals i cardinals:* Es tracta d'escriure l'ordinal corresponent al número cardinal que surt a la pantalla, o viceversa.

- *Problemes:* S'ha d'escriure el resultat del problema que proposa el programa.

El principal aspecte positiu d'aquest programa és el mòdul del professor, al qual el professor pot accedir mitjançant una clau, que

escriurà inicialment. Una vegada introduït en el mòdul del professor, el programa permet esborrar activitats, modificar-les, o bé escriure'n de noves.

També pot crear nous àmbits, canviar el número d'activitats que han d'efectuar-se correctament dins un determinat àmbit, abans de passar a les activitats de nivell superior.

En aquest sentit, les activitats de cada àmbit estan classificades en nivells de dificultat: fàcil, difícil o per experts. Finalment també es pot modificar el temps disponible per realitzar algunes activitats.

Per últim, el mòdul del professor conté una base de dades, amb el nom de cada alumne, el nombre d'activitats efectuades, el nombre d'encerts i el temps emprat.

La navegació per les diferents pantalles és molt senzilla, ja que sempre es repeteix l'activitat anterior, o bé passar a la següent, o sortir d'un determinat àmbit.

El manual que s'adjunta al programa explica amb tot detall cadascuna de les activitats, tant del mòdul de l'alumne com del mòdul del professor. Tanmateix cada pantalla també

disposa d'un botó d'ajuda per a cadascuna de les activitats.

Pel que fa als aspectes tècnics, la instal·lació i la desinstal·lació no són automàtiques, però no presenten cap dificultat.

En resum, es tracta d'un bon producte, del qual es pot destacar l'excel·lent versatilitat i adequació als usuaris, ja que permet al professor programar els exercicis i les activitats més idònies per a cada alumne i, per tant, es converteix en una bona eina per poder atendre la diversitat a l'aula. Altres aspectes positius també són la potencialitat dels recursos didàctics i el foment de la iniciativa i l'autoaprenentatge.

En definitiva, valorem aquest programa força positivament, ja que permet al professor programar noves activitats en cada moment i estar informat de l'evolució de l'alumne i, a l'alumne, li permet resoldre activitats diferents.

Antoni Bueso i Presen Biniés

del Grup SAMIAL (Grup de treball de l'A. de M. Rosa Sensat i Cooperativa Abacus, que analitza i avalua materials educatius multimèdia)

El racó dels navegants Nadala

R. Armejach

rarmejac@pie.xtec.es

R. Cemeli

rcemeli@pie.xtec.es

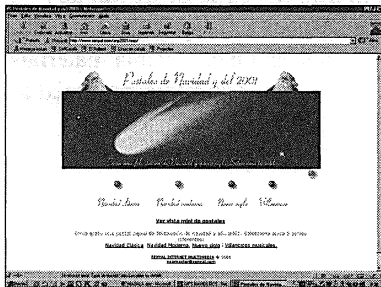
*Nadal, Nadal, Internet a Nadal
Nadal, Nadal, Internet a Nadal.*

(adaptació de cançó popular)

R. Cemeli i R. Armejach

A l'escola comencem a treballar el sentit de les festes nadalenes i tot el que les envolta.

Aquestes webs poden ajudar els mestres a trobar conjuntament amb els seus alumnes aquella postal, aquell plat de cuina, aquell motiu..., que encaixa en les activitats que fan a la classe.

<http://www.senyal.com/any2001/esp/>

Aquesta adreça pot servir per enviar-se postals entre ells. Pot ser útil per als alumnes de CS de primària i els d'ESO.

<http://perso.wanadoo.es/todonavidad/paginas/gifs.htm>

En aquesta adreça, hi trobareu imatges animades (*gifs*) i músiques adients, per donar una aire nadalenc a les pàgines web dels vostres centres. Els alumnes d'ESO les poden incorporar a les seves pàgines. Aquestes imatges i els sons es poden baixar a l'ordinador i fer servir gratuïtament.

<http://www.lea-rlp.com/informativas/gastronomia/html/ForoRecetasNavidad.html>

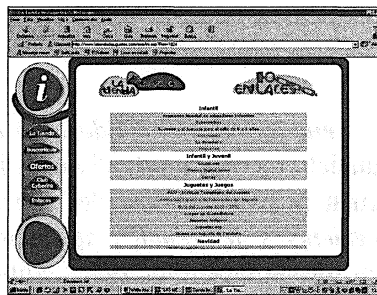
És una completa base de dades de plats que conté els ingredients i la forma d'elabora-

ció. Hi trobareu plats de diferents països europeus i sudamericans. També hi trobareu elaboració de turró.

El joc és una de les activitats més creatives de l'infant. Jugant descobreix l'entorn, explora i, de les experiències, en construeix la seva visió del món. Si volem desenvolupar globalment la persona, el joc n'és un bon camí. També és cert que el consumisme porta a vegades –pares i nens– a triar jocs sense massa criteri, especialment en aquestes dates. En presentem algunes.

<http://www.latiendadejuguetes.com/exe/ini.asp?Res=1024>

Aquesta web especialitzada en joguines de tot tipus ofereix una sèrie d'adreces interessants com l'associació de fabricants de joguines on explica característiques i normes de seguretat, un cercador per edats i tipologia de joc que interessin, i obre possibilitats a molts enllaços relacionats amb el món del joc i la juguina. És interessant per als mestres en el moment de recomanar i parlar amb els pares sobre els jocs dels infants amb motiu de les festes nadalenesques i també si es vol fer un recorregut per les diferents indústries sense moure's de casa o de l'escola.

A més, podeu trobar informació sobre materials concrets a les webs específiques d'empresa. Per exemple, per cercar coses de LEGO es pot anar a: **<http://www.lego.dk>** Sempre ho podem trobar per mitjà d'un cercador, escrivint la part genèrica de les adreces web **<http://www>** i posant el nom de l'empresa.

Si treballem el joc i les joguines és interessant fer una visita virtual al museu del joc de Figueres. Per a una visió solidària del Nadal podeu veure:

<http://www.pangea.org/edualter/material/juguete/nadal2001.htm>

Recomanem una revisió dels portals educatius que mantenen els grups de mestres i l'Administració i que ja hem comentat en diferents ocasions, perquè segur que hi ha activitats d'aula, proposades per apuntar-s'hi i gaudir treballant conjuntament diferents centres temes nadalencs.

<http://www.xtec.es>

<http://www.xarxa.infomataro.net/mem/>

<http://www.patinet.org>

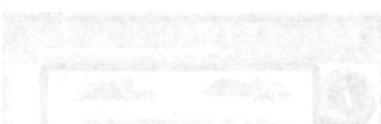
<http://educalia.es>

Bon Nadal!

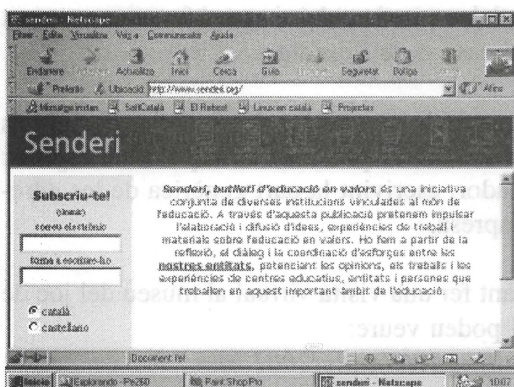
Senderi

BUTLLETI D'EDUCACIÓ EN VALORS

Subscripció gratuïta a través de: www.senderi.org

Senderi Butlletí d'Educació en Valors s'edita des de fa tres anys. Va néixer com a iniciativa conjunta de diverses institucions relacionades amb aquest àmbit, que s'apleguen amb la voluntat de *constituir un espai de reflexió conjunta, de difusió d'experiències de treball i de recursos al voltant de l'educació en valors*. És una revista en format electrònic que s'edita trimestralment en català i castellà, i la seva subscripció és de caràcter gratuït.

Els continguts estan organitzats en tres espais:

- Espai monogràfic on s'exposen idees i reflexions d'actualitat al voltant de l'educació en valors. Consta de dos *articles d'opinió* tractats per especialistes en la matèria.
- Espai per presentar *experiències* aplicades en els diferents àmbits educatius (escola, entitats del lleure, ONG, ciutat, associacions, família...) que aporten orientacions i reflexions per a la pràctica.
- Espai per recollir *informacions* d'interès per a la comunitat educativa que poden ser: materials, referències bibliogràfiques i agenda. Presenta les últimes novetats en recursos i anuncia diferents actes i activitats de formació i reflexió.

Temes tractats als butlletins:

Maig 98	Butlletí 1	<i>Situació actual de l'educació en valors.</i>
Des. 98	Butlletí 2	<i>L'educació en valors i el 50è. Aniversari de la Declaració dels Drets Humans.</i>
Març 99	Butlletí 3	<i>Els valors, les emocions i l'educació.</i>
Nov. 99	Butlletí 4	<i>Pau, resolució de conflictes i educació.</i>
Feb. 00	Butlletí 5	<i>La transmissió de valors amb població en risc.</i>
Maig 00	Butlletí 6	<i>Família i valors.</i>
Oct. 00	Butlletí 7	<i>Religió a les escoles.</i>
Feb. 01	Butlletí 8	<i>Ciutat i valors.</i>
Juny 01	Butlletí 9	<i>El pensament crític o gosar a pensar diferent.</i>

Temàtiques de propers butlletins:

- *Consum i valors.*
- *Societat de la informació, societat del coneixement.*
- *Mitjans de comunicació i conflicte.*
- *Violència de gènere. Masculinitat no patriarcal.*

Les entitats que formen part del projecte són: Associació de Mestres Rosa Sensat; Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya; Federació de Moviments de Renovació Pedagògica; Fundació Catalana de l'Esplai; Fundació Jaume Bofill; ICE Universitat Autònoma de Barcelona; ICE Universitat de Barcelona; Grup de Recerca d'Educació Moral de la Universitat de Barcelona; Fundació Pere Tarrés; Intermón; Mans Unides; Lliga de Drets dels Pobles.

Cartellera

ACTIVITATS DE ROSA SENSAT

Fira de Nadal setmana del 10 al 14 de desembre

Llibres i produccions de l'Associació
amb importants descomptes.

Lloc: A. de M. Rosa Sensat
Av. de les Drassanes, 3, 2n pis
08001 Barcelona

Assemblea de socis dia 29 de gener de 2002

Lloc: Sala d'Actes de l'A. de M.
Rosa Sensat
Av. de les Drassanes, 3
08001 Barcelona

BEQUES

Desena convocatòria de beques d'ajuda a l'escola (primària i secundària) Curs 2001-02

Fundació Enciclopèdia Catalana ofereix tres
beques per a primària i dues per a secundària
per a projectes escolars d'escola privada
o pública.

Propostes: S'han de trametre **abans del
15 de desembre** a
Fundació Enciclopèdia Catalana
Diputació, 250 • 08007 Barcelona
Tel.: 93 505 74 65 • Fax: 93 412 33 70

JORNADES

II Jornades de Biblioteques Escolars Cornellà del Llobregat, dies 14, 15 i 16 de febrer de 2002

Organitza: Diverses entitats

Lloc: Sala UNED
Ajuntament de Cornellà del Llobregat

Informació: Grup Bibliomèdia
FMRP de Catalunya
Av. de les Drassanes, 3
08001 Barcelona
Tel.: 93 481 73 88
E-mail: mrp@pangea.org

CONGRÉS

**II Congrés Europeu de Tecnologies de la Informació
en l'Educació i la Ciutadania: Una visió crítica
dies 26, 27, 28 de juny de 2002**

La finalitat d'aquest congrés és afavorir l'intercanvi entre diferents professionals de l'educació de països que han seguit camins diferents en l'àmbit de les TIC.

Organitza: UB, UAB, UdG, UOC, URL, URV i UV

Lloc: Edifici històric de la Universitat de Barcelona
Gran Via de les Corts Catalanes, 585 • 08007 Barcelona

Secretaria: UB, Oficina de Congressos (Edifici Florensa)

Adolf Florensa, s/n • 08028 Barcelona

Tel.: (34) 93 403 54 22 • Fax: (34) 93 403 54 28

E-mail: tiac@congressos.ub.es • URL: web.udg.es/tiac

SIMPOSI

**3r Simposi sobre l'ensenyament
del català a no catalanoparlants
Vic, 4, 5 i 6 de setembre de 2002**

Organitza: Generalitat de Catalunya,
Universitat de Vic i Consorci per a la
Normalització Lingüística (CNL).

Correspondència: Cal adreçar-la a:

Sra. Marta Peix

Secretaria tècnica del 3r Simposi sobre
l'ensenyament del català per a no
catalanoparlants

Universitat de Vic (Facultat d'Educació)

Sagrada Família, 7 • 08500 Vic

Tel.: 93 881 61 64 - 886 12 22

Fax: 93 889 10 63

E-mail: simposi@uvic.es

<http://www.simposi-ecnc.org>

PREMI

**Premi Barcanova de Literatura
Infantil i Juvenil**

Les obres concursants han de ser
novel·les originals en llengua catalana
per a lectors infantils i juvenils.

Convoca: Editorial Barcanova

Termini de presentació: Les obres
s'han de presentar **abans de l'1 de
febrer de 2002**

Informació: Caballero Comunicació

Tel.: 93 347 29 55

E-mail: pilcaballero@terra.es

2ns Premis de didàctica 2001

Els premis van destinats a distingir les millors
propostes didàctiques d'educació infantil, primària i
secundària.

Convoca: Eumo Editorial i Facultat d'Educació
de la Universitat de Vic

Miramarges, 4 • 08500 Vic

Tel.: 93 8892818 • Fax: 93 889 35 41

E-mail: eumoeditorial@eumoeditorial.com

<http://www.eumoeditorial.com>

NOVETATS

PROBLEMATES. Recull de problemes matemàtics per a totes les edats

LLUÍS SEGARRA

Passeu-vos-ho bé amb els problemes matemàtics i gaudiu dels enigmes sense posar-vos barreres, és molt bo per a la salut i la higiene mental. Divertir-se és una teràpia, ens posa en forma per lluitar quan hem de realitzar tasques avorrides.

Per molta gent, les matemàtiques són un recull de fórmules i operacions intel·ligibles. El llibre que teniu a les mans vol demostrar les meravelles d'aquesta ciència.

A més a més, els nostres enigmes enfortiran aquest enginy amb altes dosis d'humor.

Els problemes matemàtics són l'aliment de les neurones: Us proposem fer una autèntica gimnàstica mental amb una flaire de divertiment.

De ben segur que tots, petits i grans, en gaudireu.

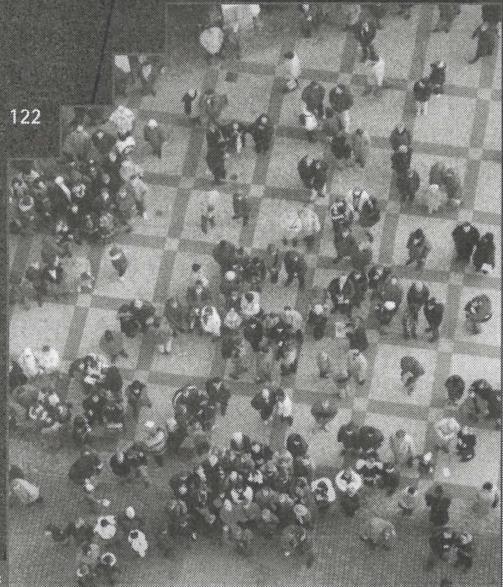
PROBLEMILLAS: 30 PROBLEMAS DE MATEMÁTICAS PARA LOS MÁS PEQUEÑOS • 100 ENIGMAS PARA RESOLVER • 53 PROBLEMAS DE GEOMETRÍA • 44 PROBLEMAS DE LÓGICA • 36 PROBLEMAS CLÁSICOS • CADA APARTADO ACABA CON UN CUADRO RESUMEN.

Problemates

Recull de problemes matemàtics per a totes les edats

Lluís Segarra

122

Biblioteca de Guix

150 pàg. 1.795 PTA / 10,79 +

C/ Francesc Tàrraga, 32-34 08027 Barcelona
A/e: amacias@grao.com Telèfon: 934 080 464

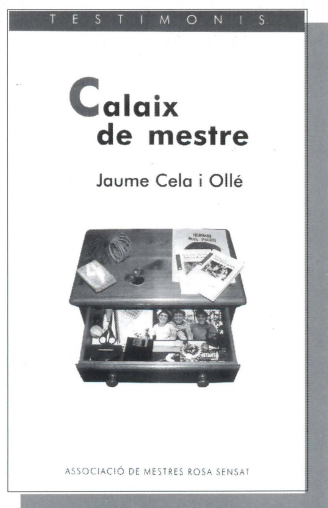

novetat

Calaix de mestre

Jaume Cela i Ollé

TESTIMONIS. Rosa Sensat
PVP: **11.44 euros** (1.903 PTA)

Calaix de mestre és un conjunt de reflexions sobre diferents aspectes del món educatiu vist des de l'escola.

Hi trobareu articles que expliquen experiències i vivències de l'escola on treballa l'autor al costat de comentaris suggerits per lectures de llibres de tota mena, pel·lícules, notícies, reunions i altres esdeveniments.

També hi podreu llegir uns breus homenatges a persones i entitats que l'autor estima i que van lligades d'una manera indissoluble a la seva vida.

R O S
S E N
S A T

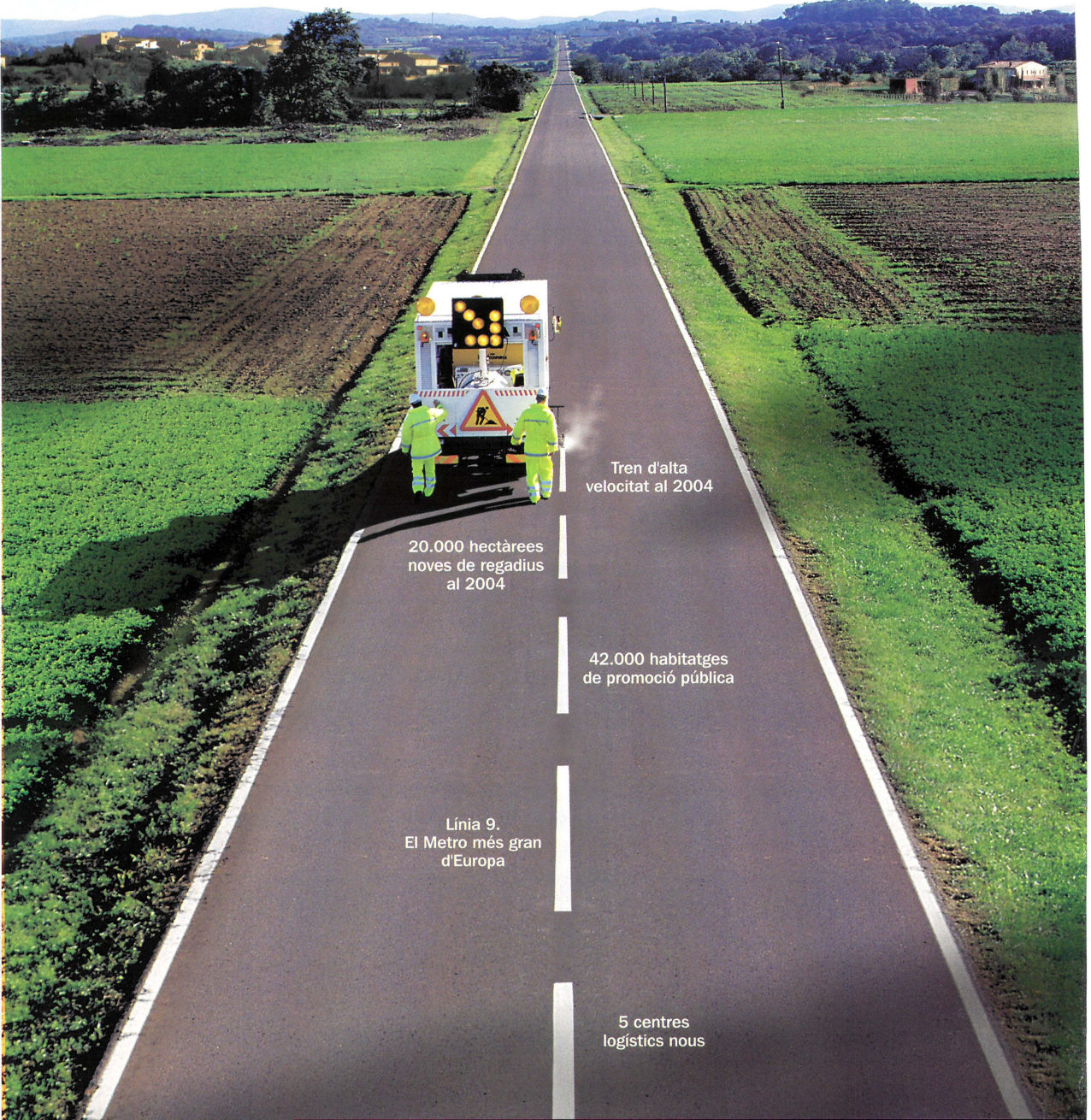
**Associació de Mestres
Rosa Sensat**

Av. de les Drassanes, 3
08001 Barcelona
Tel.: 934 817 373 • Fax: 933 017 550
E-mail: associacio@rosasensat.org
<http://www.rosasensat.org>

**Distribucions
Pròleg, S. A.**

Mascaró, 35
08032 Barcelona
Tel: 933 472 511
Fax: 934 569 506
E-mail: prologo@ctv.es

Molt camí fet. Molt futur per endavant.

Tren d'alta
velocitat al 2004

20.000 hectàrees
noves de regadius
al 2004

42.000 habitatges
de promoció pública

Línia 9.
El Metro més gran
d'Europa

5 centres
logístics nous

Anem reduint les distàncies per arribar on ens proposem. Anem trobant espais nous per compartir més. Perquè les nostres infraestructures ens fan avançar pel camí del progrés. Un camí on tots tenim molt per viure.

Molt per fer
Molt per viure

Generalitat de Catalunya

www.gencat.es